

Korkein hallinto-oikeus
Högsta förvaltningsdomstolen

Årsberättelse 2017

Innehåll

- 2** Presidentens överblick
- 4** En arbetsdryg vår med Talvivaaragruvans miljötillståndsärenden
- 7** Prejudikatbesvären gällande beskattning
- 11** Muntliga förhandlingar i högsta förvaltningsdomstolen
- 14** Asylbesvärens år – högsta förvaltningsdomstolens perspektiv på utlänningsärendena
- 18** Kanslichefens år
- 20** Det var inte berättigat att på förhand förbjuda en konstupvisning
- 22** Förvaltningsrättsskipningen på Åland år 2017
- 26** Högsta förvaltningsdomstolen ger på begäran utlåtanden i lagstiftningsfrågor till statsrådet
- 28** Högsta förvaltningsdomstolens utlåtanden 2017
- 30** Högsta förvaltningsdomstolen framställde begäran om förhandsavgörande av unionens domstol i fyra fall år 2017
- 33** Statistik
- 44** Högsta förvaltningsdomstolens personal 1.1.–31.12.2017
- 48** Besöks- och kontaktinformation

Presidentens överblick

I en europeisk rättsstat har de oavhängiga domstolarna en nyckelroll i att garantera befolkningens rättigheter, myndighetsutövningens lagenlighet och därigenom också samhällets stabilitet. Domstolsväsendets uppbyggnad har mycket gemensamt i de olika länderna. Till de gemensamma dragen hör allmänt sett den organisatoriska strukturens stabilitet samt att det är möjligt att söka ändring i lagskipningsbeslut, även om rätten att söka ändring inte är och inte heller kan vara helt obegränsad. Domstolarnas beslut baserar sig på lag och på övriga i ärendet tillämpliga rättskällor, såväl nationella som internationella, men inte på yttre påverkan. Skillnaden mellan hur besluten inom politiken och inom förvaltningen blir till är avsevärd, även om även de politiska besluten på sätt och vis är lagbundna.

I de flesta av europeiska unionens medlemsstater är domstolsväsendet uppdelat i två parallella delar med allmänna domstolar som tillämpar civil- och straffprocesser och med förvaltningsdomstolar som tillämpar förvaltningsprocesser. I likhet med vårt grannland Sverige hör Finland till dessa, på det sätt som stadgas i grundlagen. I en del länder, som till exempel Tyskland, har uppdelningen i specialiserade linjer ända upp till högsta instans förts ännu längre. I några länder, som till exempel i Norge och i Danmark, består domstolsväsendet av endast en linje i anglosaxisk stil. Också då har förvaltningsprocessuella ärenden ofta fått en egen processform, som numera är fallet i England och exempelvis i Ryssland.

En skild grundlags- eller statsförfattningsdomstol förekommer i en del, framförallt förbundsstater. Annars tillämpas grundlagen och dess grundrättighetsstadganden av alla domstolar som en del av normalprocessen

utan komplicerande specialarrangemang, såsom i Finland och de övriga nordiska länderna. Det är fråga om den mycket omtalade efterkontrollen av grundlagen som alltså i Finland är ordnad på detta sätt, trots att det nyligen i offentligheten felaktigt har påståtts något annat. I ytterlighetsfall, om en av riksdagen stiftad lag till någon del skulle stå i strid med grundlagen, måste en finsk domstol ge grundlagen företräde och lämna ett sådant lagstadgande utan tillämpning. I högsta instans gäller detta såväl högsta domstolen som högsta förvaltningsdomstolen och båda har genom åren i några avgöranden gett grundlagen företräde. Någonting skulle ändå vara allvarligt fel i lagstiftningen om domstolarna ofta hade behov av att ty sig till detta. Till all lycka fungerar förhandskontrollen av grundlagen oftast utmärkt.

Högsta förvaltningsdomstolen har av hävd prövat alla inkomna besvär utan begränsning. Numera är det nästan alltid fråga om besvär som gäller ett beslut av en annan domstol, förvaltningsdomstol eller marknadsdomstolen, men till exempel i beslut som fattats av statsrådet, centralskattenämnden, Ålands landskapsregering eller sametingets valnämnd söks ändring direkt hos högsta förvaltningsdomstolen. Besvärstillstånd krävs i högsta förvaltningsdomstolen beroende på ärendekategori. Ännu för tre år sedan gällde cirka hälften av alla besvär sådana ärenden där besvärstillstånd krävs, men det snabbt ökade antalet utlänningsärenden har gjort att besvärstillståndsärendena nu är tydligt i majoritet. Samtidigt har lagstiftningen ändrats så att besvärstillstånd krävs i allt fler ärenden. År 2017 infördes i lagen besvärstillstånd gällande stora delar av miljö-, vattenhushållnings-, plan- och byggärenden. Ändringarna träder i kraft 1.1.2018.

Besvärstillstånd beviljas om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är av vikt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen, det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel, eller om det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd.

Trots att det alltså inte handlar enbart om rättsfrågor som kräver prejudikat, garanterar systemet bättre än förr att högsta förvaltningsdomstolen i sitt arbete koncentrerar sig på att styra rättspraxis och (i rättsfrågor) förvaltningspraxis. I sista hand är det fråga om att upprätthålla rättssäkerheten och rättsskyddet.

Under de senaste åren har arbetsmängden och fördelningen av ärenden i högsta förvaltningsdomstolen, precis som många gånger förut, förändrats både

snabbt och märkbart. Det här är i och för sig typiskt för förvaltningsprocessen eftersom samhällets förändringar återspeglas fort i förvaltningsdomstolarnas verksamhet. Såväl i högsta förvaltningsdomstolen som i de övriga förvaltningsdomstolarna har dessa utmaningar klarats av med hjälp av stor flexibilitet, omorganiseringar och samarbete olika personalgrupper emellan. Jag litar på att så även kommer att ske i fortsättningen.

Pekka Vihervuori

En arbetsdryg vår med Talvivaaragruvans miljötillståndsärenden

justitieråd **Kari Kuusiniemi**

Högsta förvaltningsdomstolen (HFD) avgjorde 9.5.2017 med fyra olika beslut de ärenden som gällde Talvivaaragruvans miljötillstånd. Sammanlagt avgjordes 14 besvär genom besluten. Besvärerna hade anförts av verksamhetsidkaren, en naturskyddsförening, en myndighet och enskilda skadelidande.

Komplicerade juridiska frågeställningar i ett betydande ärende

Ärendets omfattning var exceptionellt. De två längsta besluten var över hundra sidor och mängden handlingar var enorm. Också till sitt innehåll var ärendena ovanligt besvärliga: förutom svåra naturvetenskapliga och tekniska problem innehöll de viktiga frågor av principiell natur inom EU-rätten och miljöskydds-rätten. Därför publicerades två av besluten som årsboksbeslut (prejudikat). Det var viktigt att få dessa ur samhällets och miljöns synvinkel viktiga beslut avgjorda inom skälig tid. Ärendena var anhängiga under ett år i högsta förvaltningsdomstolen, och under den tiden genomfördes en omfattande remissrunda och hölls tre interna domstolsförhandlingar.

HFD fastställde till centrala delar slutresultaten i Vasa förvaltningsdomstols beslut. Det här innebar bland annat att det nya utloppsröret till Nuasjärvi, som byggts på grund av problemen som hänför sig till den hydrologiska balansen och skiktning av vattenmassan som en följd av sulfatutsläppen från gruvdriften, fick ett tidsbestämt tillstånd till 31.12.2018. Också miljö- och vattenhushållningstillståndet för den egentliga gruvdriften ändrades

på motsvarande sätt till tidsbundet. De nya ansökningarna om miljö- och vattenhushållningstillstånd ska ha lämnats in inom augusti 2017. Två andra beslut har på grund av sitt allmänintresse publicerats som sk. övriga beslut på HFD:s webbplats. I dem behandlades företagets besvär gällande säkerheter och ändringen av det miljötillstånd som gällde ledning av avloppsvatten.

MKB-förfarande hade behövts

Ett förfarande för miljökonsekvensbedömning (MKB) behövs då sådana stora projekt som avses i det på ärendet tillämpliga EU-direktivet, och som har betydande inverkan på miljön, förverkligas. Under vissa förutsättningar gäller MKB-förfarandet också vid ändringar av projekt. NTM-centralen i Kajanaland hade beslutat att någon miljökonsekvensbedömning inte behövde genomföras med anledning av det planerade utloppsrörsprojektet för det renade vattnet från Talvivaaragruvan. Regionförvaltningsverket i Norra Finland hade beviljat miljötillstånd för en väsentlig ändring av Talvivaaragruvans verksamhet. Tillståndet gällde att genom ett utloppsrör få leda ut största delen av det behandlade avloppsvattnet till Nuasjärvi.

Vasa förvaltningsdomstol upphävde NTM-centralens beslut. Enligt förvaltningsdomstolens beslut skulle projektet enligt en förhandsbedömning komma att ha sådana betydande skadliga miljökonsekvenser som kunde jämföras med miljökonsekvenser som avses i 6 § i statsrådets förordning om förfarandet vid miljökonsekvensbe-

dömning. Följaktligen borde NTM-centralen ha förutsatt miljökonsekvensbedömning av projektet med stöd av 4 § 2 mom. i lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Förvaltningsdomstolen hade därefter utan att upphäva miljötillståndet prövat de besvär som anförts beträffande förutsättningarna att bevilja tillståndet, skärpt tillståndsvillkoren för utsläpp av avloppsvattnet och begränsat tillståndets giltighet till viss tid. Eftersom de skadliga verkningarna av projektet därefter inte längre var så betydande att förfarandet vid miljökonsekvensbedömning borde ha tillämpats på projektet, var det inte behövt att upphäva miljötillståndsbeslutet på den grunden att ingen miljökonsekvensbedömning gjorts.

Högsta förvaltningsdomstolen konstaterade i beslutet HFD 2017:75 att anläggningen av utloppsörret och ledningen av det behandlade vattnet ut i det mottagande vattendraget till sina verkningar kunde jämföras med verksamhet i en ny gruva. Ett behovsprövat förfarande vid miljökonsekvensbedömning var således nödvändigt. Grunden var med andra ord en annan än hos förvaltningsdomstolen.

Högsta förvaltningsdomstolen ansåg vidare, att en förvaltningsdomstol som besvärinstans inte hade behörighet att utforma tillståndsbeslutet så att miljökonsekvenserna av projektet till följd av detta kan minskas så att förfarandet vid miljökonsekvensbedömning inte längre ska tillämpas. Frågan huruvida förfarandet vid bedömning av miljökonsekvenser skulle tillämpas var dock inte en processförutsättning i besvärinstansen, varför förvaltningsdomstolen med hänsyn till de särskilda förhållandena i ärendet hade kunnat pröva även de besvärsgrunder som gällde förutsättningarna att bevilja tillståndet. Med beaktande av gruvans vattenhanteringsproblem och möjligheterna att lösa dem samt avgörandets brådskande karaktär hade det av miljöskyddsskäl varit nödvändigt att leda ut avloppsvattnet till andra mottagande vattendrag än de närliggande vattendragen. Med hänsyn särskilt till hur utsläppsvillkoren ändrats genom förvaltningsdomstolens beslut samt tillståndets korta giltighetstid behövdes ett förfarande för bedömning av miljökonsekvenserna inte längre och det fanns inte grunder för att enbart på denna grund upphäva regionförvaltningsverkets beslut att bevilja miljötillstånd.

Tillståndsärendet skulle i en ny situation behandlas som en helhet

Beslutet HFD 2017:76 gällde justering av de gamla villkoren i miljö- och vattenhushållningstillståndet som gruvan erhållit 2008 samt delvis en ny ansökan om miljötillstånd på grund av väsentliga förändringar i gruvans verksamhet.

Regionförvaltningsverket i Norra Finland hade behandlat dessa två ärenden som anhängiggjorts med två skilda ansökningar gemensamt och avgjort saken som ett ärende gällande väsentlig ändring av verksamheten. Ärendena hade även delgivits gemensamt. Regionförvaltningsverket hade genom sitt beslut bland annat beviljat bolaget ett miljötillstånd, som enligt beslutet skulle vara i kraft tills vidare och avse väsentlig ändring av hela verksamheten i gruvan, men avslagit bolagets ansökan till den del som den gällde verksamheten i Kolmisoppi dagbrott. Vasa förvaltningsdomstol hade till nämnda delar fastställt regionförvaltningsverkets beslut, dock så att miljötillståndet ändrades till ett tillstånd för viss tid.

Högsta förvaltningsdomstolen ansåg utgångspunkten vara att en tillståndsmyndighet ska pröva ett ärende i den omfattning som det har anhängiggjorts. Skulle det vid prövningen av ansökan dock framgå att ärendet måste prövas i vidare omfattning för att det ska vara möjligt att avgöra ärendet så att verksamheten därefter kommer att vila på lagenliga grunder, ska myndigheten inom ramen för sin behörighet meddela ett avgörande som avser hela denna helhet.

Regionförvaltningsverket hade inom ramen för sin behörighet haft skyldighet att pröva ansökan så att avgörandet svarade mot den faktiska situationen i verksamheten och tillståndssökandens målsättning att fortsätta verksamheten så långt som möjligt med det innehåll som avsågs i ansökan.

Vid prövningen av en ansökan om justering av tillståndsvillkoren skulle regionförvaltningsverket förvissa sig om att förutsättningarna för att bevilja tillståndet fortfarande förelåg i verksamheten, trots att förutsättningarna för att bevilja tillstånd inte prövas på nytt i en tillståndsprövning som avser en redan existerande verksamhet.

Enligt utredningen i ärendet innebar det inbördes sambandet mellan de förändringar och avvikelser som skett i verksamheten samt den helhet som dessa utgjorde att endast en del av tillståndsvillkoren skulle ha kunnat justeras omedelbart genom ändring av innehållet i villkoren eller genom nya villkor. Eftersom verksamheten hade förorsakat utsläpp som inte funnits med i den ursprungliga tillståndsansökan och det hade inträffat flera förändringar i verksamheten, av vilka en del hade varit planlagda och en del skett i ett tvångsläge som uppstått till följd av olyckshändelser, hade det kunnat anses att ansökan i verkligheten gällde en sådan väsentlig ändring av verksamheten som avses i 28 § 3 mom. i den gamla miljöskyddslagen (86/2000).

En ändring av ett tillstånd som gäller tills vidare till ett tillstånd för viss tid skulle betraktas som exceptionellt i en situation där verksamhetsidkarens ansökan hade utgått från justering av tillståndsvillkoren, trots att tillståndsmyndigheten haft grunder att anse att ansökan i vidare omfattning avsåg en väsentlig ändring av verksamheten. En ändring av tillståndet till ett tillstånd för viss tid kunde anses möjligt åtminstone om man därigenom kunde förvissa sig om att förutsättningarna för att bevilja tillståndet förelåg. I saken skulle dessutom beaktas att förvaltningsdomstolen samtidigt haft att behandla ett tillståndsärende som gällde en väsentlig ändring av verksamheten i Talvivaaragruvan i fråga om avledningen av avloppsvatten (det ovan nämnda HFD 2017:75) och att ett sådant tillstånd enligt förvaltningsdomstolens beslut hade kunnat beviljas endast för viss tid. Under dessa förhållanden hade det tills vidare gällande tillståndet kunnat ändras till ett tillstånd för viss tid.

På motsvarande sätt skulle det anses exceptionellt att en ansökan som stämde överens med det tidigare tillståndet och avsåg en del av verksamheten avsågs. I en situation som den ovan beskrivna var det dock möjligt att avslå ansökan åtminstone i det fallet att man därigenom kunde förvissa sig om att förutsättningarna för att bevilja tillståndet förelåg. Verksamheten i Kolmisoppi dagbrott hade inte ännu inletts och enligt den utredning som man fått var tillståndet i de mottagande vattendragen sådant att dessa inte nu skulle klara av någon ökad belastning. I detta läge hade det varit möjligt att

med hänvisning till ändrade förhållanden avslå ansökan till den del som den gällde verksamheten i Kolmisoppi.

Blandningszon, gränsvärden och uran

För första gången tog HFD ställning till bestämningen av en sådan blandningszon som avses i den statsrådsförordning som verkställer EU-direktivet i fråga. Regionförvaltningsverket hade bestämt att det vid mynningen till utloppsröret i Nuasjärvi skulle finnas en blandningszon med en diameter av 0,5 kilometer, där gränsvärdena för vattenkvaliteten skulle få överskridas. Förvaltningsdomstolen hade upphävt avgörandet om blandningszonen på den grunden att utredningen om denna hade varit ofullständig. Högsta förvaltningsdomstolen beslöt att för en viss tid sätta i kraft regionförvaltningsverkets avgörande om blandningszonen. Syftet med blandningszonen var att under vissa villkor tillåta utsläpp som i den omedelbara närheten av utloppsrörets mynning skulle överstiga gränsvärdena för vattenkvaliteten. Med beaktande av att utsläppen späddes ut i det mottagande vattendraget kunde gränsoverskridningen godkännas. Om det tillståndsvillkor som gällde blandningszonen hade upphävts, hade det i praktiken inneburit att det inte skulle ha varit möjligt att genom utloppsröret leda ut avloppsvatten i Nuasjärvi utan överskridning av de bindande gränsvärdena för vattenkvaliteten. För att verksamheten i gruvan skulle kunna fortsätta var det därför nödvändigt att ha ett tillståndsvillkor om en blandningszon där gränsvärdena fick överskridas.

I ärendena hade å ena sidan verksamhetsidkaren yrkat på en höjning av en del gränsvärden medan å andra sidan en naturskyddsförening och enskilda skadelidande yrkat på en sänkning av gränsvärdena. Högsta förvaltningsdomstolen ändrade inte gränsvärdena mer än förvaltningsdomstolen redan hade gjort.

Frågan om tillvaratagning av uran behandlades inte av högsta förvaltningsdomstolen i detta sammanhang. Tillståndet att ta till vara uran, vilket beviljats med stöd av miljöskyddslagen, förblev i kraft. I sinom tid fattas med stöd av atomenergilagen beslut i frågan om att utnyttja uranet.

Prejudikatbesvären gällande beskattning

justitieråd **Vesa-Pekka Nuotio**

Då man söker ändring i verkställd beskattning, gällande t.ex. inkomst-, arvs- eller gåvoskatt, sker ändringssökandet normalt enligt ett system för ändringssökande i tre steg. Först ska ändringssökanden, dvs. den skattskyldige, annan som får söka ändring eller Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt begära omprövning hos skatterättelsenämnden. Den som är missnöjd med skatterättelsenämndens beslut kan söka ändring genom besvär hos förvaltningsdomstolen. Den som är missnöjd med förvaltningsdomstolens beslut kan söka vidare ändring genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen, förutsatt att högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Besvärstillstånd ska enligt 13 § 2 momentet i förvaltningsprocesslagen beviljas om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är av vikt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen (prejudikatgrund) eller

om det finns särskilda skäl för högsta förvaltningsdomstolen att avgöra ärendet på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel eller om det finns något annat välgående skäl för att bevilja besvärstillstånd.

En fördel med systemet för ändringssökande i tre steg är bland annat att de faktiska omständigheter som är av betydelse i ärendet vanligen har blivit väl utredda innan ärendet blir anhängigt i högsta förvaltningsdomstolen. Ett problem med systemet är emellertid att handläggningstiderna för rättegångarna blir avsevärt långa. Problemet gäller i synnerhet sådana ärenden som har inverkningskraft även utöver det berörda målet. Därför har man kompletterat lagen om beskattningsförfarande, lagen om skatt på arv och gåva samt fastighetsskattelagen genom ändringar som trätt i kraft i början av år 2014 (875/2012, 883/2012 och 885/2012) med bestämmelser (71 a § - 71 f § i lagen om beskattnings-

En fördel med systemet för ändringssökande i tre steg är bland annat att de faktiska omständigheter som är av betydelse i ärendet vanligen har blivit väl utredda innan ärendet blir anhängigt i högsta förvaltningsdomstolen.

förfarande, 48 a § i lagen om skatt på arv och gåva samt 26 § 2 mom. i fastighetsskattelagen) som möjliggör prejudikatbesvär direkt hos högsta förvaltningsdomstolen över beslut som skatterättelsenämnden meddelat vid ett omprövningsförfarande. Även i lagen om beskattningsförfarandet beträffande skatter som betalas på eget initiativ, som trädde i kraft i början av år 2017, ingår en bestämmelse (68 §) om prejudikatbesvär. Lagen gäller bland annat mervärdesskatt, förskottsuppbörd, arbetsgivares sjukförsäkringsavgift och källskatt.

Enligt det lagberedningsmaterial som gäller förfarandet med prejudikatbesvär (RP 76/2012 rd, gäller bestämmelser som trädde i kraft i början av år 2014) kompletterar prejudikatbesvär på ett principiellt betydande sätt rättsskyddssystemet i efterhand när det gäller beskattning. Förfarandet med prejudikatbesvär aktualiseras bara undantagsvis, och då ska det handla om ett fall med karaktär av prejudikat vilket innehåller en tydlig rättsfråga och där det avgörande som meddelas har avsevärd betydelse med tanke på enhetligheten i beskattnings- och rättspraxis. Förfarandet påskyndar uppkomsten av rättspraxis för lagtolkningen och främjar förutsebarheten, enhetligheten och rättssäkerheten inom beskattningen. I lagberedningsmaterialet har vidare konstaterats att förfarandet med prejudikatbesvär förebygger uppkomsten av motstridig rättspraxis, eftersom högsta förvaltningsdomstolens beslutslinje blir känd i ett tidigare skede än vad som var fallet innan. Grundlagsutskottet har å sin sida konstaterat (Gruu 30/2012, gäller bestämmelser som trädde i kraft i början av år 2014) att syftet med förfarandet med prejudikatbesvär är att så fort som möjligt erhålla högsta förvaltningsdomstolens beslut i ett ärende som gäller en stor grupp skattskyldiga och att på så vis inom beskattningen främja för de grundläggande och mänskliga rättigheter viktiga målsättningar så som rättssäkerhet och trygghet av snabba rättegångar.

För att processen med prejudikatbesvär ska inledas ska den som har rätt att söka ändring ha lämnat in en ansökan om tillstånd till prejudikatbesvär till vilken den andra parten i rättegången har givit sitt skriftliga samtycke. Därför kan t.ex. en skattskyldig inte beviljas tillstånd till prejudikatbesvär om inte Enheten för

bevakning av skattetagarnas rätt har givit sitt samtycke till detta. Enheten har inte i alla fall, där en skattskyldig har föreslagit förfarandet med prejudikatbesvär, givit sitt samtycke.

Enligt bestämmelserna som gäller förfarandet med prejudikatbesvär får en skattskyldig, annan som får söka ändring eller Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt söka ändring i skatterättelsenämndens beslut hos högsta förvaltningsdomstolen i stället för hos förvaltningsdomstolen om högsta förvaltningsdomstolen beviljar tillstånd för prejudikatbesvär. I förfarandet med prejudikatbesvär kan besvärstillstånd beviljas endast om det med avseende på lagens tillämpning i andra liknande fall eller för en enhetlig rättspraxis är av vikt att ärendet avgörs av högsta förvaltningsdomstolen. Besvärstillstånd kan därför beviljas i ärenden där det sannolikt skulle bli aktuellt att begära ett förhandsavgörande av Europeiska unionens domstol eller som gäller sådana betydande rättsfrågor som hänför sig till tolkningen av ny lagstiftning eller fenomen, ifråga om vilka rättsläget är oklart, eller sådana övriga rättsfrågor som har betydelse vid beskattningen av en större grupp skattskyldiga. I förfarandet med prejudikatbesvär kan besvärstillstånd däremot inte beviljas på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel eller om det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd. Förfarandet med prejudikatbesvär kan därför inte tillämpas på frågor som gäller bedömningen av bevismaterial.

Så som framgår ovan är förfarandet med prejudikatbesvär avsett att användas i exceptionella situationer. I högsta förvaltningsdomstolen har det fram till slutet av år 2017 förekommit sex besvärstillståndsansökningar som gällt förfarandet med prejudikatbesvär. Besvärstillstånd har ansökts av så väl skattskyldiga som Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt, och de har behandlats brådskande så att högsta förvaltningsdomstolen har eftersträvat att så snabbt som möjligt avgöra frågan om besvärstillståndsansökan ska avslås eller om den andra parten ska höras. Förfarandet i högsta förvaltningsdomstolen har hittills lett till ett avgörande i sakfrågan i de ärenden där högsta förvaltningsdomstolen inte genast har avslagit besvärstillståndsansökan.

Högsta förvaltningsdomstolen har beviljat besvärstillstånd i två ärenden som gällt förfarandet med prejudikatbesvär. Besluten i fråga har publicerats i högsta förvaltningsdomstolens årsbok (HFD 2015:166 och HFD 2016:62). Avgörandena i sak i dessa ärenden gällde klara rättsfrågor. I årsboksbeslutet HFD 2015:166 var det fråga om tillämpningen av lättnad vid generationsskifte i fråga om arvsbeskattning i en situation där arvtagaren var minderårig. I årsboksbeslutet 2016:62 var det fråga om till vilket skatteår sådan inkomst av näringsverksamhet skulle periodiseras som en tillverkare av mobilspel fick vid försäljningen av virtuella pengar som användes i spelet.

Högsta förvaltningsdomstolen har däremot i beslutet 3.3.2015 L 625 avslagit en besvärstillståndsansökan gällande förfarandet med prejudikatbesvär i ett ärende som gällde frågan om huruvida sådan inkomstandel som en skattskyldig på basis av sin arbetsinsats fått av ett av den skattskyldige ägda aktiebolags kommanditbolag var att betrakta som sådan skattepliktig förvävsinkomst som avses i bestämmelsen om kringgående av skatt. Tillämpningen av bestämmelsen om kringgående av skatt har motiverats i ärendet med att aktiebolaget tidigare i sin verksamhet har använt kommanditbolagsformen som verksamhetstyp därför att vad gäller dividend utdelad av aktiebolag hade i motsvarande situation tillämpats bestämmelsen i 33 b § 3 momentet i inkomstskattelagen om dividend som baserar sig på arbetsinsats. Förvaltningsdomstolen har sedermera givit sitt beslut i ärendet som i slutet av år 2017 på nytt var anhängigt vid högsta förvaltningsdomstolen.

Högsta förvaltningsdomstolen har även avslagit besvärstillståndsansökan enligt förfarandet med prejudikatbesvär med sitt årsboksbeslut HFD 2017:197. I detta fall gällde frågan användning av en så kallad hjälpbolagsstruktur i en koncern och rätt att i inkomstbeskattningen dra av räntorna på ett koncerninternt lån som det skattskyldiga bolaget tagit för finansiering av aktiehandel. Det gällde särskilt att avgöra om skattepåföljderna av arrangemangen skulle styras av den privaträttsliga form i vilken åtgärderna vidtagits eller om åtgärderna sammantagna föranledde en annan slutsats när det gällde beskattningen. Det gällde att bedöma

om det fanns grunder att tillämpa 28 § i lagen om beskattningsförfarande (allmän bestämmelse om kringgående av skatt). Eftersom en sådan bedömning inte var möjlig om man inte tog ställning till det omfattande bevismaterial som framlagts i ärendet ansåg högsta förvaltningsdomstolen att det avgörande som på detta sätt kunde meddelas att gälla en enskild skattskyldig inte direkt gagnade den grupp av skattskyldiga som blivit föremål för motsvarande yrkanden som det skattskyldiga bolaget. Samma dag avlog högsta förvaltningsdomstolen besvärstillståndsansökningarna enligt förfarandet med prejudikatbesvär i två ärenden som gällde liknande frågor som i årsboksbeslutet.

Om högsta förvaltningsdomstolen inte beviljar prejudikatbesvärstillstånd överför högsta förvaltningsdomstolen ärendet till den behöriga förvaltningsdomstolen för prövning. Efter att förvaltningsdomstolen har givit sitt beslut i ärendet kan den skattskyldige och Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt av högsta förvaltningsdomstolen söka besvärstillstånd över förvaltningsdomstolens beslut. Högsta förvaltningsdomstolen är inte bundet av ett tidigare beslut att i samma ärende avslå prejudikatbesvärstillståndsansökan utan förutsättningarna att bevilja besvärstillstånd prövas på nytt utifrån ansökan och den utredning som erhållits under rättegångens förlopp. Besvärstillstånd kan då beviljas förutom på prejudikatgrund även på grund av att det i ärendet skett ett uppenbart fel eller om det finns något annat vägande skäl för att bevilja besvärstillstånd.

Så som det framgår av högsta förvaltningsdomstolens ovan nämnda rättspraxis har skattskyldiga och Enheten för bevakning av skattetagarnas rätt använt sig av de möjligheter som systemet med prejudikatbesvär erbjuder. Förfarandet har testats i mycket varierande sakfrågor och har delvis givit upphov till beslut som högsta förvaltningsdomstolen publicerat och som för sin del har hjälpt att klarlägga rättsläget. Det bör emellertid konstateras att besvärärenden som gäller beskattning vanligtvis anhängiggörs i högsta förvaltningsdomstolen genom det ordinarie besvär förfarandet och med undantag av de fall som beskrivs här ges högsta förvaltningsdomstolens årsboksbeslut och korta referat gällande beskattning i andra än prejudikatbesvärärenden.

Muntliga förhandlingar i högsta förvaltningsdomstolen

justitieråd **Niilo Jääskinen**

I Sverige började förvaltningsprocessen på 1600-talet skiljas åt från den allmänna rättsskipningen, men de av kollegierna och landsherrarna tillämpade förfarandena påminde i långt om förfarandesätten som tillämpades vid hovrätterna. Rättegångsbalken från år 1734 tillämpades inte direkt i förvaltningsprocessen, utan i den följdes den så kallade laga rättegångsordningen. Detta innebar att man till tillämplig del följde sådana principer som de allmänna domstolarna tillämpade vid behandlingen av besvär. Inom båda linjerna söktes ändring i regel skriftligt. Läget, så som det beskrivs här, fortsatte under den ryska tiden då senatens ekonomidepartement fungerade som högsta instans inom förvaltningsrättsskipningen samt även efter självständigheten då denna uppgift överfördes på den år 1918 grundade högsta förvaltningsdomstolen. Det skriftliga förfarandets maktställning fortsatte även i länsrätterna som hade grundats på 1950-talet och som på 1960-talet fick en självständig ställning.

Förvaltningsprocesslagen som fastställdes år 1996 ändrade situationen så till vida att en enskild part gavs rätt att enligt 38 § i nämnda lag begära att en muntlig förhandling hålls i förvaltningsdomstolen samt även i högsta förvaltningsdomstolen då den handlägger besvär som första domstolsinstans. En muntlig förhandling behöver inte hållas om det med hänsyn till ärendets art eller av någon annan orsak är uppenbart onödigt. Till

grund för 38 § i förvaltningsprocesslagen ligger artikel 6 i Europeiska människorättskonventionen, som tryggar rätten till en rättvis rättegång i ärenden som gäller en individs rättigheter och skyldigheter.

I förvaltningsprocessen kan en muntlig förhandling även grunda sig på 37 § i förvaltningsprocesslagen, enligt vilken muntlig förhandling hålls vid behov för att ett ärende skall kunna utredas. Vid en muntlig förhandling kan parter, myndigheter, vittnen och sakkunniga höras samt annan utredning tas emot. En muntlig förhandling kan begränsas så att den gäller endast en del av ärendet. Verkställande av muntlig förhandling enligt 37 § i förvaltningsprocesslagen förutsätter inte att en enskild part begär det och dess syfte är uttryckligen att ta emot utredning och inte i första hand att höra parterna muntligt. 37 § i förvaltningsprocesslagen tillämpas i förvaltningsdomstolarna samt i försäkringsdomstolen och marknadsdomstolen vid behandlingen av förvaltningsprocessärenden. Bestämmelsen tillämpas i högsta förvaltningsdomstolen vid behandlingen av besvär över de lägre förvaltningsdomstolarnas beslut.

Trots bestämmelserna i 37 och 38 §§ i förvaltningsprocesslagen är förfarandet vid förvaltningsdomstolarna i regel skriftligt. Under åren 2010–2016 hölls i förvaltningsdomstolarna i medeltal 540 muntliga förhandlingar i året, då antalet ärenden i medeltal var 22 000 per år. Detta förklaras av att det i största delen av de ären-

den som behandlas i förvaltningsdomstolarna är fråga om en bedömning av förvaltningsbeslutets lagenlighet i en situation där de faktiska omständigheterna är ostridiga eller det inte är möjligt att vid en muntlig förhandling inhämta sådan utredning som kunde vara av betydelse vid bedömningen av lagenligheten av myndighetsbeslutet, med beaktande av beslutets motiveringar och de handlingar som hänför sig till ärendet. Därför ligger tyngdpunkten gällande muntliga förhandlingar som hållits i förvaltningsdomstolarna på tre ärendekategorier; ärenden som gäller omhändertagande som sker mot barnets vilja, asylärenden och ärenden som gäller i mentalvårdslagen avsedd vård oberoende av patientens vilja.

I högsta förvaltningsdomstolen kan en muntlig förhandling enligt 38 § i förvaltningsprocesslagen hållas på begäran av en enskild part i fråga om ärenden där högsta förvaltningsdomstolen utgör den första och enda domstolsinstansen vid överklagande av beslut av förvaltningsmyndighet. Sådana här situationer hänför sig närmast till vissa tjänstemanna- och marknadsregleringsärenden, eftersom det i regel inte i högsta förvaltningsdomstolen längre finns sådana besvärärenden som inte skulle ha föregåtts av en behandling i förvaltningsdomstolen eller marknadsdomstolen. Högsta förvaltningsdomstolen har hållit i 37 § i förvaltningsprocesslagen avsedd muntlig förhandling främst i sådana ärenden beträffande omhändertagande, i vilka muntlig förhandling redan hållits i förvaltningsdomstolen. Om högsta förvaltningsdomstolen i ett ärende som avser omhändertagande eller annat barnskyddsärende ansett att en muntlig förhandling är nödvändig för att utreda ärendet, men en sådan inte hållits i förvaltningsdomstolen, har ärendet däremot vanligtvis återförvisats till förvaltningsdomstolen för verkställande av muntlig förhandling. Förutom i de ärendekategorier som redan nämnts har under detta millennium flera muntliga förhandlingar hållits i konkurrensärenden, ärenden som gäller återkrav av statsandel, utlänningsärenden och hälsovårdsärenden.

Högsta förvaltningsdomstolen har under åren 2000–2007 hållit i genomsnitt 2,5 muntliga förhandlingar per år. Vid en muntlig förhandling är det vanligtvis fråga om

fler än ett ärende, till exempel omhändertagande av fler än ett barn från samma familj eller en kartell mellan flera bolag. Därmed har högsta förvaltningsdomstolen under nämnda tidsperiod i genomsnitt hållit muntlig förhandling i 4,2 ärenden per år. Vid betraktande på ärendenivå håller högsta förvaltningsdomstolen med andra ord muntlig förhandling i genomsnitt i vart tusende ärende.

Muntlig förhandling verkställs i högsta förvaltningsdomstolen enligt bestämmelserna i förvaltningsprocesslagen och de bestämmelser i rättegångsbalken till vilka hänvisas i förvaltningsprocesslagen. Vid en muntlig förhandling hörs enskilda parter, representanter för myndigheten som fattat beslutet som överklagas samt vittnen och sakkunniga som parterna utsett. Vid behov används en tolk vid hörandet, om parten som hörs inte i tillräcklig grad behärskar finska eller svenska.

I fråga om barnskyddsärenden hörs även 12 år fyllda barn och unga muntligt. I dessa fall sker förhandlingen i enlighet med barnskyddslagen så att endast domstolens representanter och barnet eller den unga, som möjligen har hjälp av ett biträde eller en stödperson, är närvarande.

Högsta förvaltningsdomstolen har undantagsvis även ordnat muntliga förhandlingar utanför Helsingfors om det med tanke på parternas rättsskydd har ansetts vara motiverat. Rätten för allmänheten att närvara vid en muntlig förhandling i högsta förvaltningsdomstolen beror på ärendets art. I barnskydds- och utlänningsärenden är behandlingen i regel inte offentlig, i övriga ärendekategorier kan publik vanligtvis närvara vid förhandlingen.

Ur högsta förvaltningsdomstolens perspektiv har verkställandet av muntlig förhandling så gott som alltid visat sig ändamålsenligt. Ur ett processekonomiskt perspektiv är det emellertid inte i dagsläget möjligt att märkbart öka deras antal, eftersom det är möjligt att avgöra tio till tjugo ärenden vid det normala föredragningsförfarandet på den tiden som en muntlig förhandling kräver. Därför ordnas muntliga förhandlingar endast då det enligt 37 och 38 §§ i förvaltningsprocesslagen är uppenbart motiverat. Utvidgningen av systemet med besvärstillstånd kommer troligen att öka förutsättningarna att ordna muntliga förhandlingar i högsta förvaltningsdomstolen.

Högsta
förvaltningsdomstolen
har under åren 2000–2007
hållit i genomsnitt 2,5
muntliga förhandlingar
per år.

Asylbesvärens år – högsta förvaltningsdomstolens perspektiv på utlänningsärendena

referendarieråd, ledande föredragande **Antti Jukarainen**

Europa upplevde på hösten år 2015 en exceptionell flyttvåg vars verkningar sträckte sig ända till det nordliga Finland. I högsta förvaltningsdomstolens årsberättelse från 2016 beskrivs flyttvågens verkningar i högsta förvaltningsdomstolen ur den för ändamålet grundade IV avdelningens synvinkel med en domares, en föredragandes och en notaries ord.

I årsberättelsen riktades blicken framåt. Den avvikande situation det stora antalet utlänningsärenden hade skapat antogs inte vara på långt när förbi ännu om ett år.

Nu i slutet av år 2017 är det bra att följa upp hur statistiken för utlänningsärendena utvecklades under året och vilka organisatoriska och andra frågor som ur IV av-

delningens synvinkel var de mest centrala. Samtidigt kan man igen försöka uppskatta hur framtiden ser ut för utlänningsärendenas del.

Decentraliseringen av asylärendena

Den största organisatoriska frågan ur förvaltningsdomstolarnas synvinkel år 2017 var ändringen av förvaltningsdomstolarnas behörighet i asylärenden.

Asylärendena, och med dem avses i detta sammanhang alla ansökningar som gäller internationellt skydd, avgörs i första instans av Migrationsverket. Över Migrationsverkets beslut har man tidigare kunnat besvära

sig till Helsingfors förvaltningsdomstol. Då antalet utlänningsärenden drastiskt ökade år 2016 ökade arbetsmängden i Helsingfors förvaltningsdomstol avsevärt dels i förhållande till tidigare år och dels i förhållande till de övriga förvaltningsdomstolarna. Lagstiftaren ansåg det med tanke på de olika förvaltningsdomstolarnas personal- och ärendemängd vara ändamålsenligt att decentralisera asylärendena att handläggas i tre andra förvaltningsdomstolar förutom Helsingfors förvaltningsdomstol. Syftet var att förvaltningsdomstolarna skulle vara tillräckligt stora med tanke på arbetseffektivitet och specialisering.

Efter att lagändringen trädde i kraft 1.2.2017 har man beroende på ärendet kunnat besvara sig över Migrationsverkets beslut i asylärenden till Helsingfors, Östra Finlands, Norra Finlands eller Åbo förvaltningsdomstol. Enligt ett övergångsstadgande i lagen överfördes sammanlagt cirka 4000 ärenden som var anhängiga i Helsingfors förvaltningsdomstol då lagen trädde ikraft, till de övriga nämnda förvaltningsdomstolarna. En lyckad decentralisering förutsatte förändringar i förvaltningsdomstolarnas ärendehantering och en noggrann och grundlig planering och omorganisering av de berörda förvaltningsdomstolarna. Decentraliseringen krävde omfattande personalrekryteringar. Flera olika ärendekategorier behandlas i förvaltningsdomstolarna och personalen är van vid nya utmaningar. Också många erfarna lagskipare med tidigare erfarenhet av ärendekategorin flyttade för att handlägga asylärenden. För att säkra kvaliteten på avgörandena krävdes ändå en särskild satsning på utbildning av den nya och gamla personalen.

Bland annat förvaltningsdomstolarnas gemensamma fortbildningsarbetsgrupp, förvaltningsdomstolarna själva och utbildningsenheten på justitieministeriets justitieförvaltningsavdelning har ordnat utbildning i asylrätt och rättshjälp under det gångna året. Högsta förvaltningsdomstolen har haft en central roll i att svara för utbildningsbehovet och har både ordnat utbildningar och deltagit med att framföra sakkunniguttalanden på utbildningstillfällen som andra ordnat.

Högsta förvaltningsdomstolen ska enligt grundlagen övervaka lagskipningen inom sitt verksamhetsom-

råde. Det här sker framförallt genom prejudikat. Högsta förvaltningsdomstolen har det gångna året fortsatt att aktivt publicera beslut i utlänningsärenden. De publicerade besluten har varit ett centralt hjälpmedel i ärendekategoriens ofta svåra tolkningsfrågor för såväl nya som erfarna handläggare.

Övrigt aktuellt gällande ändringsökande i utlänningsärenden

I årsberättelsen för år 2016 redogjordes mångsidigt för hur den då nyligen bildade IV avdelningen på högsta förvaltningsdomstolen förberedde sig på ett ökat antal asylärenden. De interna arbetsrutinerna effektiviserades i alla skeden av ärendehantering från det att ärendet registreras till det att beslutet expedieras.

Under år 2017 har dessa rutiner ännu finslipats och utvecklats vidare. Den centrala principen på högsta förvaltningsdomstolens IV avdelning är fortsättningsvis att inkommande ärenden behandlas utan dröjsmål så att rättssäkerheten garanteras.

Högsta förvaltningsdomstolen är oberoende i sin lagskipning men inte lösryckt från det omkringliggande samhället. För att effektivt kunna handlägga utlänningsärendena har högsta förvaltningsdomstolen vid sidan av att ha utvecklat sina egna arbetsmetoder, även fört en dialog och samarbetat med andra aktörer som på olika sätt har med utlänningsärenden att göra.

Högsta förvaltningsdomstolen har precis som ifjol kontinuerligt följt upp situationen med asylärendena och förvaltningsdomstolarnas resurser. Samarbeta i form av utbildning och informationstillfällen har gjorts med bland andra Helsingfors universitet, Diskrimineringsombudsmannen, FN:s flyktingorganisation UNHCR, Europeiska stödkontoret för asylfrågor EASO, Europeiska människorättsdomstolen och Europäische Rechtsakademie ERA.

Utvecklingen av arbetsrutinerna har också varit gränsöverskridande inom förvaltningen. Då ändring söks hos högsta förvaltningsdomstolen i ett förvaltningsdomstolsbeslut har redan tidigare de rättegångshandlingar som funnits i elektronisk form i förvaltnings-

domstolens ärendehantering skickats till högsta förvaltningsdomstolen i elektronisk form. I takt med att Migrationsverket övergått allt mer till elektronisk handläggning och arkivering av utlänningsärenden har även den elektroniska dokumentöverföringen mellan Migrationsverket och förvaltningsdomstolarna ökat med hjälp av ett pilotprojekt som påbörjades våren 2017.

Erfarenheterna av pilotprojektet har varit positiva och projektet har under hösten 2017 utvidgats att gälla en allt större del av utlänningsärendena. Pilotprojektet utgör en bra grund för att utveckla den elektroniska ärendehantering i förvaltningsdomstolarna. Med hjälp av justitieministeriets s.k. HAIPA-projekt blir ärendehantering allt mer elektronisk inom de närmaste åren.

Asylärendena enligt statistiken – inkomna och avgjorda ärenden och genomsnittlig handläggningstid

Under de senaste åren har drygt 4000 lagskipningsärenden årligen inkommit till högsta förvaltningsdomstolen. Av dem har 900-1000 varit utlänningsärenden och av dessa har ungefär 350-400 gällt asyl.

I slutet av år 2015 förberedde sig högsta förvaltningsdomstolen på en markant ökning i antalet utlänningsärenden. Under år 2016 inkom sammanlagt 4773 ärenden varav 1818 gällde utlänningsärenden. Antalet ärenden ökade alltså kraftigt men ökningen var mindre än väntad. Under 2016 avgjordes 1671 ärenden och 662 var anhängiga vid årsskiftet. Handläggningstiden hade sjunkit från drygt sju månader i slutet av föregående år till ungefär fyra månader. Utgångspunkterna för år 2017 var således goda med tanke på att det var klart att antalet utlänningsärenden fortsättningsvis skulle öka.

Hur den ovan beskrivna decentraliseringen av asylärendena har påverkat antalet till högsta förvaltningsdomstolen inkomna ärenden kan vi bara approximera. Ur statistiken kan vi se att antalet inkomna ärenden inte nämnvärt förändrades under de närmaste månaderna efter decentraliseringen. Men efter att domstolarna fått sina nya avdelningar för asylärenden organiserade och arbetet kom igång, ökade antalet utlänningsärenden

som inkom till högsta förvaltningsdomstolen märkbart från och med maj 2017. Det är sannolikt att decentraliseringen effektiviserade förvaltningsdomstolarnas handläggning av besvär i asylärenden.

Till slut mer än fördubblades antalet till högsta förvaltningsdomstolen inkomna asylärenden jämfört med året innan. Samtidigt kunde antalet avgjorda ärenden ökas i ungefär samma takt, så att antalet anhängiga mål inte har blivit oskäligt stort. Handläggningstiden för asylärenden har sjunkit till det i statens budgetproposition för 2017 uppställda målet under tre månader, vilket kan ses som ett tecken på att handläggningen varit effektiv. Ärenden som gäller internationellt skydd ska enligt utlänningslagen handläggas i brådskande ordning så det att ärendena har behandlats utan dröjsmål har befrämjat asylsökandenas rättsskydd.

Asylärendena enligt statistiken – asylbeslutens giltighet

Ovan har vi granskat statistiken för utlänningsärendena utgående från deras antal. Genom att se på hur ofta Migrationsverkets och förvaltningsdomstolarnas beslut har ändrats i högsta förvaltningsdomstolen får vi ett begrepp om beslutens kvalitet.

I förvaltningsdomstolens beslut i ett utlänningsärende får ändring sökas genom besvär hos högsta förvaltningsdomstolen om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd. Besvärstillstånd kan beviljas på så kallade prejudikatgrunder eller om det finns annat särskilt vägande skäl för det. Den relativt höga besvärstillståndströskeln är ägnad att understryka högsta förvaltningsdomstolens roll som prejudikatsdomstol. Å andra sidan framhävs sökandens rättsskydd i ett asylärende, vilket förutsätter att varje ärende granskas individuellt.

Innan några slutsatser görs på basis av statistiken ska följande beaktas:

För det första berättar statistiken inte om slutresultatet i förutom förvaltningsdomstolens beslut även Migrationsverkets beslut har ändrats, eller om ett ärende har återsänts på grund av felaktigt förfarande till förvaltningsdomstolen eller till Migrationsverket.

Det är också skäl att minnas att Migrationsverket kan vara ändringsökande i stället för den asylsökande i högsta förvaltningsdomstolen, i motsats till vad fallet är i förvaltningsdomstolen.

Vidare är det skäl att beakta att i en stor del av de utlänningsärenden som upphävs och återsänds för ny handläggning är orsaken sådan ny utredning som har inkommit till högsta förvaltningsdomstolen som varken Migrationsverket eller förvaltningsdomstolen har haft tillgång till och som förutsätter fortsatt handläggning. Sådan ny utredning kan gälla till exempel att en asylsökande från Afghanistan, Iran eller Irak i Finland har konverterat från islam till kristendomen.

Ett särdrag bland utlänningsärendena under det gångna året har varit det ökade antalet ansökningar om återställande av försutten fatalietid, vilket är ett av de extraordinära rättsmedlen. Dessa har typiskt gällt fall där det förekommit oklarheter i uppdragsförhållandet mellan en asylsökande utan kunskaper i finska och med dålig kännedom om sina rättsmedel och biträdet med därpå följande underlåtenhet att beakta tiden för ändringsökande. I ett flertal fall har den asylsökandes accentuerade behov av rättsskydd förutsatt att fatalietiden återställs. Inte heller i dessa fall kan man påstå att förvaltningsdomstolens eller Migrationsverkets beslut varit felaktiga, trots att besvären godkänts.

Informationen om ursprungslandet i asylärenden

Med information om ursprungslandet avses den information som finns att tillgå om det land asylsökanden kommer ifrån. Den har väsentlig betydelse för bedömningen av trovärdigheten av asylsökandens berättelse och ansökningsgrunderna. Migrationsverket beaktar å tjänstens vägnar landinformationen då ärendet handläggs, vid sidan av de utredningar som asylsökanden har lämnat.

Asylärenden är ofta föremål för offentlig debatt. Ett sådant debattämne är de lägesrapporter Migrationsverkets landinformation gör utgående från informationen om ursprungsländerna och hur korrekt den linjedragning gällande ett givet land är som beslutet grundar

sig på. Linjedragningarna är särskilt avgörande i de fall då Migrationsverket bestämmer att asylsökanden från en viss ort ska få i 88 § 1 mom. 3 punkten i utlänningslagen avsett alternativt skydd.

Asylsökanden kan i sina besvär anföra att Migrationsverkets landinformation och linjedragning är felaktig, och de binder inte heller förvaltningsdomstolarna då dessa avgör besvären. Förvaltningsdomstolarna inhämtar med beaktande av omständigheterna i ärendet landinformation i behövlig utsträckning i första hand ur internationella källor och använder informationen självständigt och oavhängigt som grund för sina beslut. Också landinformationens aktualitet kontrolleras i ändringsökningskedet. På det sättet kan asylsökanden i besvärsskedet försäkra sig om ifall Migrationsverket har förfarit felaktig i förhållande till landinformationen.

En blick framåt

Just nu, då antalet nya asylansökningar har slutat stiga i Migrationsverket och då antalet besvär är under kontroll i förvaltningsdomstolarna, verkar den största risken i asylärenden vara över. Med tanke på den budget som erhållits för år 2018 är det sannolikt att antalet asylärenden som är anhängiga i förvaltningsdomstolarna under 2018 fås ner till ett mycket lägre antal än nu.

Samtidigt är det skäl att minnas att en asylsökande kan göra en ny ansökan och genom besvär föra ärendet till ny prövning. Det stora antalet utlänningsärenden som fått asyl eller uppehållstillstånd kan de kommande åren märkas som en ökning i förutom antalet asylärenden, också bland andra utlänningsärenden som familjeåterföreningsärenden och senare eventuellt medborgarskapsärenden. Statsrådet och i sista hand riksdagen som ansvarar för förvaltningsdomstolarnas budget bör ställa in sig på att utlänningsärendenas antal som helhet för en lång tid framöver kommer att förbli på en högre nivå än den vi vant oss vid.

I varje fall kan man på goda grunder säga att förvaltningsdomstolarna nu har ännu bättre förutsättningar än förr att klara av de utmaningar som hänför sig till utlänningsärendena.

Kanslichefens år

kanslichef
Toni Kaarresalo

År 2017 var på många sätt ett exceptionellt år i högsta förvaltningsdomstolen. Detta återspeglades så väl i antalet inkomna och avgjorda ärenden som i personalens rörlighet och grunden för verksamhetens finansiering. Förutom att året var utmanade och krävande var det även synnerligen givande.

Den centrala bakomliggande orsaken till det exceptionella året var den överraskande utvecklingen av antalet asylärenden. År 2015 kom det sammanlagt över 30 000 asylsökande till Finland och under åren 2015–2016 översteg antalet asylansökningar det sammanlagda antalet för hela det föregående årtiondet. Från och med år 2016 har det stora antalet asylsökanden märkts i högsta förvaltningsdomstolen genom en ökning i antalet ärenden allt eftersom asylärendena har avancerat från Migrations-

verket till förvaltningsdomstolen och därifrån till högsta förvaltningsdomstolen, den sista rättsinstansen. Då det år 2015 till högsta förvaltningsdomstolen inkom under 400 asylärenden, inkom det strax över 1 000 ärenden år 2016 och år 2017 var mängden ärenden redan ca 3 300.

Högsta förvaltningsdomstolen hade förberett sig på den ökande mängden ärenden. En ny IV avdelning grundades i högsta förvaltningsdomstolen 1.3.2016, till vilken behandlingen av utlänningsärenden koncentrerades. Den centrala principen vid planeringen av avdelningens verksamhet var en smidig och snabb handläggning av inkommande ärenden, så att rättssäkerheten samtidigt säkerställs. IV avdelningen har uppnått utmärkta resultat under år 2017. Handläggningstiderna har sjunkit till en rekordlåg nivå även om antalet ären-

den har mångdubblats. I slutet av år 2017 var den genomsnittliga handläggningstiden för utlänningsärenden över hälften kortare än vad den var år 2015.

I högsta förvaltningsdomstolen har även i övrigt utförts ett utomordentligt arbete. Högsta förvaltningsdomstolen har år 2017 avgjort över 6 600 ärenden och publicerat prejudikat, som styr rätts- och förvaltningspraxisen, inom ett flertal områden. Det är skäl att minnas att högsta förvaltningsdomstolen är behörig inom ett vidsträckt fält och att den i alla ärenden som faller inom dess behörighetsområde ska försäkra att handläggningen sker smidigt och att rättssäkerheten garanteras. I diarieschemat ingår förutom asyl- och övriga utlänningsärenden nästan 300 ärendekategorier som omfattar många av samhällslivets delområden så som planläggning och byggande, miljö, beskattning, ekonomisk verksamhet (t.ex. konkurrens och offentlig upphandling), barnskydd, vård oberoende av vilja, övrig social- och hälsovård, immaterialrätt samt kommunalförvaltning. Det är klart att den arbetsbörda som förorsakats av att antalet ärenden inom en ärendekategori markant har ökat inte har kunnat skötas genom att lägga alla andra ärenden att vänta, och på så sätt har man inte heller handlat.

Det exceptionella året syntes på olika sätt även inom förvaltningen. Det ökade antalet asylärenden ledde förutom till ett ökat behov av arbetskraft även till en exceptionell rörlighet bland föredragandena. Ett antal erfarna föredraganden blev tjänstlediga från sina tjänster på högsta förvaltningsdomstolen för att sköta bland annat uppgiften som förvaltningsdomare. Under år 2017 gick dessutom flera av högsta förvaltningsdomstolens ledamöter i pension med korta mellanrum.

Den unika situationen kan märkas bland annat i personalförvaltningens statistik: under år 2017 fattades i högsta förvaltningsdomstolen beslut gällande besättningen av över 30 tjänsteförhållanden och tjänsteförhållanden på viss tid som föredragande. Därutöver besattes i högsta förvaltningsdomstolen flera tjänster som ledamot och tjänsteförhållanden på viss tid som ledamot. Personalens rörlighet och stora antal har märkts även på många andra sätt inom personalförvaltningen. Ett särdrag inom ekonomiförvaltningen har i sin tur varit den tilläggsfinansiering som erhållits för asylärenden

och dess förvaltning. Tiden har inte blivit lång.

En stor del av kanslichefens arbetstid har gått till rekryteringar och personalförvaltning, förvaltning av högsta förvaltningsdomstolens ekonomi, nationellt och internationellt samarbete samt uppgifter som hänför sig till bland annat informations-, fastighets-, dokument- och allmänförvaltning. Förutom dessa har det så gott som dagligen kommit emot de mest varierande ärenden som så gott som alltid förutsätter snabbt eller väldigt snabbt ingripande. Kanslichefens uppgifter är mycket mångsidiga och de har förändrats under åren. I kanslichefens arbetsuppgifter ingick ännu under 1970-talet bland annat "övervakning av arbetseffektiviteten gällande föredraganden och kanslipersonal" "ordnande av hastighetsprov för maskinskrivare" och många andra arbetsuppgifter vilka i praktiken gick ut på att mäta och minutiöst iakttäta det arbete som utfördes av andra. Idag finns det i högsta förvaltningsdomstolen ingen plats och inget behov av en sådan här kontrollpräglad kultur. Arbetsuppgifterna inom alla kategorier har blivit mångsidigare och har förändrats så att de kräver förutom en mångsidig specialisering även avsevärd förmåga att självständigt planera och ta ansvar för utförandet av arbetsuppgifterna. Dessa värdefulla egenskaper går även att hitta på högsta förvaltningsdomstolen.

Under år 2017 har särskilt en av högsta förvaltningsdomstolens centrala styrkor kommit i dagen, nämligen förmågan att snabbt anpassa sig till förändrade förhållanden och att i en svår och ansvarsfull miljö ta kontroll över en utmanande situation. Denna förmåga är inte en självklarhet. Till grund för detta ligger högsta förvaltningsdomstolens sakkunniga personal och dess ansvarsfulla, engagerade och proaktiva attityd till arbetet. Resultaten har uppnåtts tack vare den sammantagna arbetsinsatsen från var och en som arbetar på högsta förvaltningsdomstolen, varje arbetsmoment och – uppgift har varit essentiell.

En av de bästa sidorna i kanslichefens arbete är att dagligen i de mest varierande sammanhang få erfara hur sakkunniga och skickliga de människor som arbetar på högsta förvaltningsdomstolen är och hur ansvarsfullt de förhåller sig till sitt arbete. För detta vill jag ge alla ett varmt tack.

Det var inte berättigat att på förhand förbjuda en konstuppvisning

justitiesekreterare **Liisa Selvenius-Hurme**

I sitt årsboksbeslut HFD 2017:151 bedömde högsta förvaltningsdomstolen polisens rätt att enligt lagen om sammankomster förbjuda en konstuppvisning. I sitt beslut fäste högsta förvaltningsdomstolen särskild uppmärksamhet vid grundlagens bestämmelser gällande yttrandefrihet och konstens frihet samt vid en grundrättsbejakande lagtolkning.

Det var fråga om scenen "Mon corps" ur holländska konstnären Dries Verhoevens performance "Ceci n'est pas..." som skulle uppföras på Gaspalatstorget i Helsingfors. I scenen sitter och mot slutet av scenen ligger en äldre kvinna naken i en upplyst glasmonter.

Den ifrågavarande uppvisningen utgjorde en del av Baltic Circle-teaterfestivalen som arrangerades av Q-teater rf. Föreningen hade gjort en anmälan till polisen om ordnandet av den offentliga tillställningen. Utgående ifrån anmälan hade polisen med stöd av 15 §:n 1 punkten i lagen om sammankomster förbjudit uppförandet av den nämnda scenen. Enligt den nämnda bestämmelsen har polisen rätt att förbjuda en offentlig till-

ställning, om andra åtgärder inte är tillräckliga och om det är uppenbart att det strider mot lag att ordna tillställningen. Enligt polisinrättningen var det uppenbart att ett uppförande av scenen skulle uppfylla brottsbeskrivningen enligt 17 kapitlet 21 § i strafflagen gällande offentlig kränkning av sedligheten. Polisinrättningen godkände att scenen uppförs så att kvinnan som uppträder är iklädd underkläder.

Med anledning av föreningens besvär hade högsta förvaltningsdomstolen att avgöra om polisen med stöd av 15 §:n 1 punkten i lagen om sammankomster hade kunnat förbjuda uppförandet av konstuppvisningen i den form som konstnären hade avsett.

Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att uppvisningen omfattas av skyddet för yttrandefriheten samt grundlagens bestämmelse om konstens frihet. Ett beslut med stöd av 15 §:n 1 punkten i lagen om sammankomster att på förhand förbjuda konstuppvisningen innebär en förhandsinskränkning av yttrandefriheten och ett ingripande i konstens frihet. Vid bedömningen skulle upp-

Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att uppvisningen omfattas av skyddet för yttrandefriheten samt grundlagens bestämmelse om konstens frihet.

märksamhet därför fästas vid förutsättningarna som gäller begränsning av grundrättigheterna och kravet om grundrättighetsbejakande lagtolkning. I konstuppvisningar sammanvävs ofta samhälleliga uttalanden i uppförandets form, vilket medför att konstens frihet och yttrandefriheten ska tolkas i linje med varandra. Om det är uppenbart att konstuppvisningen har ett samhälleligt budskap ska begränsningsgrunderna tolkas särskilt snävt i enlighet med begränsningsgrunderna som gäller yttrandefriheten.

Enligt beskrivningen av verket "Ceci n'est pas..." är dess uttryck provokativt. Enligt beskrivningen och fotomaterialet av scenen "Mon corps" är det möjligt att scenen i dess åskådare kan väcka känslor av irritation och förnärmelse. Trots detta ansåg högsta förvaltningsdomstolen att det inte är uppenbart att scenen kunde anses klart kränkande av anständigheten på det sätt som avses i 17 kapitlet 21 § i strafflagen och dess motiveringar. Enligt högsta förvaltningsdomstolen var det flertydigt om brottsrekvisitet hade uppfyllts ifall uppvis-

ningen hade uppförts i sin ursprungliga form. Högsta förvaltningsdomstolen ansåg att det inte kunde anses uppenbart att uppförandet av scenen i sin ursprungliga form skulle vara lagstridigt.

Högsta förvaltningsdomstolen påpekade även att polisen enligt 22 §:n i lagen om sammankomster har rätt att avbryta en offentlig tillställning som strider mot lag. Ett ingripande i efterhand utgör en lindrigare inskränkning av yttrandefriheten än ett förhandsförbud av tillställningen. Med hänsyn till att det var flertydigt om brottsrekvisitet uppfylldes och med beaktande av att polisen hade haft en möjlighet att ingripa i efterhand kunde ett förhandsförbud av scenen inte heller anses vara nödvändigt på det sätt som avses i 10 artikeln 2 punkten i Europeiska människorättskonventionen.

Efter att ha vägt bland annat de ovan nämnda aspekterna ansåg högsta förvaltningsdomstolen att polisen inte hade haft rätt att på förhand förbjuda att konstuppvisningen uppfördes i sin ursprungliga form.

Förvaltningsrättsskipningen på Åland år 2017

förvaltningsdomare **Emil Waris**,
Ålands förvaltningsdomstol

Under det gångna året har vi firat 100 år av självständighet i Finland. Milstolpen har föranlett både stolthet och ödmjukhet. Vi är väl medvetna om att den nationella självbestämmanderätten inte alltid har varit en självklarhet. Dock har jubileumsåret skuggats av flera oroväckande händelser och utvecklingstrender på annat håll inom den europeiska gemenskap vi är del av. Jag hänvisar här till enbart en av dessa, nämligen den konflikt som utvecklats i spanska Katalonien. För den som på avstånd följt med hur situationen eskalerat till en såväl fysiskt våldsamt som konstitutionell kris, med potentiellt digra konsekvenser för regionens självbestämmanderätt, har det nödvändigtvis inte uppstått någon association till hemmaplan.

Även i Finland förverkligas statsmakten i en del av landet genom regional autonomi. I jämförelse med Katalonien är landskapet Åland proportionellt mycket mindre, men självstyrelsen är starkt förankrad i rättsliga garantier. Ålands självstyrelse inrättades formellt genom stiftandet av 1920 års självstyrelselag, med det utskrivna syftet att tillförsäkra ålänningarna "möjlighet att själva ordna sin tillvaro så fritt det överhuvud är möjligt för ett landskap, som icke utgör en egen stat". Självstyrelselagen, som är en säregen författning av konstitutionell karaktär, reglerar hur lagstiftningsmakten är fördelad mellan riksdagen och Ålands lagting. Den tredje total-

revideringen av självstyrelselagen är under beredning. Den parlamentarisk sammansatta s.k. Ålandskommittén 2013, gav under år 2017 sitt slutbetänkande om utvecklingen av Ålands självstyrelse.

Trots att Ålands autonomi ofta internationellt framhävs som i det närmaste exemplarisk, är förhållandet mellan den centrala statsmakten, riket, och autonomin inte heller i Finland utan friktion. I viss mån hör detta naturligtvis till sakens natur. Särskilt den pågående revisionen av självstyrelselagen har dock lyft spänningar till ytan och samtidigt givit visst utrymme för tendentiös misstro i bägge riktningar. Med återspeglning på hur lätt det visat sig vara för destruktiva trender att vinna fotfäste, finns skäl att framhäva vikten av ömsesidig respekt mellan parterna till en autonomi. Det är väsentligt att både riket och landskapet oavsett maktförhållanden, politiska aspirationer och opinionsklimat alltjämt agerar lojalt mot självstyrelsens konstitution.

Det finns inte heller skäl att underskatta vikten av oavhängiga och legitima mekanismer för att lösa rättsliga tvister avseende självstyrelsen. Vid upprätthållandet av rättsordningen i förhållande till Ålands självstyrelse har det finska domstolsväsendet en speciell dubbelroll. Å ena sidan har högsta domstolen i självstyrelselagen givits i uppdrag att kontrollera landskapslagar innan de träder i kraft, och därtill behörigheten att avgöra men-

ingssskiljaktigheter mellan riket och landskapet avseende myndigheters förvaltningsbehörighet i förhållande till självstyrelselagen. Å andra sidan tillämpar domstolarna i efterhand den rättsordning som landskapet skapat på samma sätt som de tillämpar den övriga rättsordningen. Med anledning av de rättsområden som hör till landskapet, sker sistnämnda uppdrag för sin del i praktiken med tyngdpunkt i förvaltningsrättsskipningen.

Min egen erfarenhet i sammanhanget följer av fem år som ordförande för Ålands förvaltningsdomstol. Domstolen är Finlands överlägset minsta. Det är egentligen svårt att ens föreställa sig en mindre förvaltningsdomstol. I sin ordinarie sammansättning består domstolen av en förvaltningsdomare och lånar därutöver sina övriga ledamöter och sin administration av Ålands tingsrätt. Då man jämför detta unika upplägg med landets övriga förvaltningsdomstolar, i vilka enbart domarpersonalen varierar mellan 15 och över 50 ledamöter, inser man fort att själva existensen av Ålands förvaltningsdomstol är bevis på hur väsentlig den ansetts vara för den dömande maktens legitimitet i landskapet.

Av de ca hundra ärenden som Ålands förvaltningsdomstol årligen handlägger avgörs merparten med tillämpning av landskapets lagstiftning. Koncentrationen av åländska rättsskipningsärenden präglar förvaltningsdomstolens verksamhet och uppdrag. Med tanke på värnande av särdragen hos den åländska rättsordningen är tillgången till en materiellt specialiserad förvaltningsdomstol utan tvekan av ännu större betydelse än domstolens i och för sig viktiga geografiska närvaro i landskapet.

Ålands förvaltningsdomstols målsättning är att vidareutveckla och sprida den sakkunskap som detta särskilda ansvar innebär. De huvudsakliga verktyg domstolen använder sig av är publikationen av rättsfall, medverkan i utbildnings- och motsvarande tillställningar samt remissutlåtanden. Förvaltningsdomstolen har i databanken Finlex publicerat beslutsreferat från och med år 2013 till ett sammanlagt antal om 27 avgöranden. Samtliga har gällt rättsfrågor med anknytning till självstyrelselagen eller landskapslagstiftningen som domstolen bedömt vara av juridiskt allmänintresse.

Under år 2017 publicerade Ålands förvaltningsdom-

stol fyra beslutsreferat. Jag lyfter fram två av dessa i syfte att belysa det behov av att uppmärksamma växelverkan mellan de parallella rättsordningarna som är kännetecknande för domstolens verksamhet.

Beslut 31.5.2017 nr 28/2015: En kommun hade beslutat att inte vidta åtgärder med anledning av markägarens initiativ till ändring av gällande detaljplan. Markägaren anförde besvär. Frågan var huruvida ett dylikt beslut var överklagbart. Förvaltningsdomstolen noterade att man i rättspraxis avseende rikets markanvändnings- och bygglagstiftning i regel hade ansett att en markägare har rätt att få ett överklagbart avgörande till sitt initiativ om att kommunen ska inleda planläggning. Men i fråga om s.k. stranddetaljplaner, där markägaren har rätt att själv utarbeta ett förslag till plan och få det prövat av kommunen, var slutsatsen inte lika uppenbar. Till skillnad från rikets lagstiftning gav den åländska plan- och bygglagen markägaren en generell rätt att utarbeta förslag till detaljplan för egen mark. Förvaltningsdomstolen beaktade regelverket som helhet och fann att då markägare har rätten att utarbeta planförslag i privat regi till sitt förfogande, ska initiativ om planläggning i kommunal regi betraktas på samma sätt som andra motsvarande kommunala initiativ, i fråga om vilka beslut att inte vidta åtgärder i rättspraxis inte har ansetts vara överklagbara.

Beslut 15.11.2017 nr 80/2017: Efter att ha genomfört en bolagisering av verksamhet år 2014, hade en åländsk kommun ansökt om befrielse från överlåtelseskatt med stöd av de övergångsbestämmelser om saken som hade intagits i rikets dåvarande kommunallag. Skatteförvaltningen hade avslagit ansökan med hänvisning till att rikets kommunallag inte alls var tillämplig i landskapet, som med stöd av självstyrelselagen har egen kommunallagstiftning. Förvaltningsdomstolen konstaterade att överlåtelsebeskattningen ingår i rikets lagstiftningsbehörighet. För att utnyttja sin i självstyrelselagen förbehållna lagstiftningsbehörighet i fråga om landskapet, har riket inte ansetts behöva anta lagstiftning vars tillämpningsområde uttryckligen omfattar landskapet. Vid lagkontrollen och i rättspraxis förefaller utgångspunkten snarare ha varit att bestämmelser om angelägenheter om vilka riket har lagstiftnings-

behörighet äger tillämplighet i hela landet om något annat inte angivits särskilt. Förvaltningsdomstolen fann att de såsom övergångsbestämmelser i rikets kommunallag föreskrivna bestämmelserna om överlåtelsebeskattning kunde tillämpas även i landskapet, då stöd för något annat inte framgick av lagen eller dess förarbeten och motsatt slutsats dessutom skulle innebära strängare statlig beskattning av bolagiserad kommunal verksamhet i landskapet än i riket, utan angiven grund för en sådan särbehandling.

Det är värt att notera att ingendera av de här återgivna avgörandena överklagades, vilket understryker Ålands förvaltningsdomstols roll som den rättsinstans där rättspraxis avseende den åländska rättsordningen i praktiken huvudsakligen skapas.

Naturligtvis ska inte heller högsta förvaltningsdomstolens roll underskattas. Som utövare av den dömande makten i högsta instans har högsta förvaltningsdomstolen genom tiderna haft en central ställning såsom uttolkare av den åländska rättsordningen. Åländska ärenden utgör självklart bara en bråkdel av de ärenden som handläggs i högsta förvaltningsdomstolen, men med hänsyn till likheterna mellan riks- och landskapslagstiftningen, blir avgörandena likväl ofta i landskapet väsentliga rättskällor oberoende av vilkendera av rättsordningarna som tillämpas på ärendet. Under årens lopp har högsta förvaltningsdomstolen också publicerat åtskilliga årsboksavgöranden och korta referat som avsett åländska rättsfall. Dessa har varit av stor betydelse bland annat för utformningen av den för självstyrelsen väsentliga hembygdsrätten och därtill anknytande andra särrättigheter.

I ärenden som gäller ändringssökande i beslut av Ålands landskapsregering är högsta förvaltningsdomstolen dessutom omedelbar besvärinstans. Denna i självstyrelselagen föreskrivna besvärsväg är emellertid inte helt i samklang med en modern syn på rättsskyddshierarkin och högsta förvaltningsdomstolens roll i den samma. Ålandskommittén 2013 har i sitt slutbetänkande föreslagit en ändring, där enbart beslut som fattas av landskapsregeringen i sammanträde, dvs. s.k. plenisbeslut, skulle överklagas direkt i högsta instans, medan beslut på lägre nivå skulle överklagas hos Ålands förvaltningsdomstol. Ändringen, som motsvarar besvär-

vägen i riket, har understötts av båda de berörda domstolarna. Vid sidan av främjande av ett mer tillbörligt och symmetriskt rättsskydd, skulle ändringen stärka Ålands förvaltningsdomstols ställning som specialdomstol för åländska ärenden såsom även domstolens därav följande förankring i landskapet.

En indikation på det stora allvar och intresse med vilket man utmed högsta rättsinsats ser på de självstyrelserättsliga frågeställningarna är det diskussionstillfälle om just detta ämne som den 13 oktober 2017 ordnades av och för de högsta domstolarna och Ålands förvaltningsdomstol. Syftet var ett utbyte av erfarenheter mellan de tre domstolar som oftast kommer i kontakt med självstyrelserätten och landskapslagstiftningen. Initiativet togs av Ålands förvaltningsdomstol och välkomnades direkt av de högsta rättsinstanserna. Vid seminariet, som byggde på diskussion kring förberedda anföranden, deltog en stark sammansättning rättskipare, inklusive presidenterna för båda högsta domstolarna. Trots att tillfället var det första av sitt slag, är det förhoppningsvis inte det sista.

Med återkoppling till revideringen av självstyrelselagen, kan påpekas att man i sammanhanget övervägt alternativ för att utveckla domstolsväsendets remissfunktion vid lagstiftningskontrollen. De högsta domstolarna har gemensamt förespråkade en ändring, där de skulle utföra denna kontroll tillsammans, i en sammansättning bestående av tre ledamöter från högsta domstolen och två från högsta förvaltningsdomstolen. Med beaktande av hur båda de högsta domstolarnas sakkunskap i den föreslagna modellen skulle utnyttjas på ett för Finlands rättssystem unikt sätt, kan initiativet åter igen ses som ett exempel på hur stor vikt domstolsväsendet fäster vid värnandet om autonomi.

År 2017 har varit ägnat åt den hundraåriga självständigheten. Min förhoppning är att den stolthet som gestaltats under jubileumsåret även förstärkt viljan att hålla fast vid de för den nyfödda nationens sammanhållande fundamentala löften som statsmakten givit sin åländska befolkning. Och att därav även följer insikt om betydelsen av att se till betingelserna för den dömande makten med tanke på upprätthållandet av en välmående autonomi.

Högsta förvaltningsdomstolen ger på begäran utlåtanden i lagstiftningsfrågor till statsrådet

forskare **Markus Kari**

Enligt en förfrågan som föreningen för de högsta förvaltningsdomstolarna i Europa (ACA) gjorde bland sina medlemmar år 2016 är det typiskt för dessa domstolar att delta i lagstiftningsprocessen. Nästan alla högsta förvaltningsdomstolar i Europa har någon mekanism för att framföra domstolarnas synpunkter gällande lagstiftningen till lagstiftaren, även om formen för detta varierar från land till land.

I Finland har de högsta domstolarna av hävd avgett utlåtanden. Högsta förvaltningsdomstolen gav under ledning av K.J. Ståhlberg sitt första utlåtande redan 18.9.1918, endast sex veckor efter att domstolen inlett sin verksamhet. Domstolen hade redan i 1918 års lag om högsta förvaltningsdomstolen stadgats som uppgift att till statsrådet avge utlåtanden i frågor som gällde förvaltningslagstiftning. Ett motsvarande stadgande ingick i lagen om högsta domstolen. Ursprunget till utlåtandeinstitutionen kan ses som ett pragmatiskt behov att koppla den juridiska sakkunskapen i de hösta domstolarna till lagstiftningsarbetet med hänsyn till de knappa juristresurserna i Finland. Fortfarande stadgas i 4 § i 2006 års lag om högsta förvaltningsdomstolen att "högsta förvaltningsdomstolen avger på begäran utlåtanden till statsrådet i lagstiftningsfrågor".

År 2017 gav högsta förvaltningsdomstolen 35 utsagor i lagberedningsärenden. Oftast begärs en utsaga

redan innan det fortsatta beredningsskedet. Ministerierna bad om utsagor gällande såväl förslag till tjänstemannaberedda regeringspropositioner, lagar och förordningar, som betänkanden, rapporter och bedömningspromemorior som beretts av arbetsgrupper eller kommittéer. Utsagor begärdes till och med gällande utredningar och verksamhetsplaner. Genom att svara på en begäran om utsaga deltar HFD på ett smidigt sätt i lagberedningsprocessen.

En utsaga av högsta förvaltningsdomstolen har under det gångna året typiskt varit några sidor. Vid behov har det givits också längre utsagor: den mest omfattande utsagan år 2017 gavs 21.8.2017 gällande förslaget till regeringens proposition till förvaltningsprocesslag samt till lagar som har samband med den. Den föreslagna lagstiftningen har naturligtvis synnerligen stor betydelse för högsta förvaltningsdomstolen både gällande dess uppgifter och verksamhet. En annan viktig utsaga gavs 30.6.2017 och gällde grundandet av en domstolsmyndighet. I sin utsaga betonade högsta förvaltningsdomstolen att omorganiseringen av domstolarnas centralförvaltning "inte är endast en förvaltningsmodell utan också en fråga som gäller grundläggande statsförfattningsrättsliga principer och domstolarnas förhållande till förvaltningen".

Varje utsaga bereds i en för ändamålet sammansatt

arbetsgrupp bestående av de bland personalen mest sakkunniga på området. Efter att arbetsgruppen har be-
rett ärendet behandlas förslaget i högsta förvaltnings-
domstolens kanslisession. Utlåtandenas kärnfulla form
och den flexibla beredningen garanterar att utlåtande-
na inte på ett orimligt sätt belastar domstolens lagskip-
ningsuppgifter.

Vad tar då HFD ställning till i sina utlåtanden? I de
utlåtanden som gavs år 2017 tog högsta förvaltnings-
domstolen ställning till exempel till behovet av den fö-
reslagna lagstiftningen, de eventuella problemen i den
nuvarande lagstiftningen och hur de kunde åtgärdas
och hur den föreslagna lagstiftningen passar in i övrig
lagstiftning. Högsta förvaltningsdomstolen tar typiskt
ställning till rättsskyddsfrågor genom att syna de före-
slagna stadgandena gällande ändringssökande. Teknis-
ka och innehållsmässiga kommentarer som gäller de fö-
reslagna paragraferna är inte heller sällsynta. Ännu ett
drag tjänar att lyftas fram: HFD påminner lagstiftaren
om tidigare planer som aldrig har förverkligats i lag-
stiftningen. Till exempel i sitt utlåtande 5.9.2017 gäl-
lande arbetsgruppsbetänkandet om verkställigheten av
dataskyddsförordningen (den s.k. TATTI-arbetsgrup-
pen) fäste HFD uppmärksamhet vid att justitieministeri-
ets passivtetsarbetsgrupp i sitt betänkande år 2008 fö-
reslog att förvaltningsprocesslagen kompletteras med
bestämmelser om dröjsmålsbesvär "Förslaget har tills-
vidare inte förverkligats".

Ställningstagandena gäller i sista hand hur väl lagbe-
redningsprocessen i sina olika skeden har lyckats, och
dess konsekvenser för den föreslagna lagstiftningen och
gällande rättsordning. I sin utsaga 10.10.2017 till miljö-
ministeriet kritiserade HFD kraftigt förslaget till en re-
geringsproposition om ändring av miljöskyddslagen och
ansåg förslaget vara halvfärdigt. Bristerna i konsekvens-
bedömningen och den ytliga genomgången av försla-
gets grundlagsenlighet är enligt utlåtandet en följd av
att beredningen varit bristfällig och delvis felaktig. Där-
med blir slutresultatet inte godtagbart. Den föreslag-
na lagstiftningen skulle enligt högsta förvaltningsdom-
stolen öka den rättsliga osäkerheten och äventyra både
verksamhetsidkarnas och de skadelidandes rättsskydd.

Exemplet visar att högsta förvaltningsdomstolen när-

mar sig lagförslag ur en lite annan synvinkel än många
andra. HFD framför sin åsikt ur lagtillämpningens syn-
vinkel och är inte intresserad av den föreslagna lagstift-
ningen som en produkt till följd av en politisk process
eller som ett utslag för en viss parts intressen, utan som
lagtekniskt kvalitativ normering som passar in i den öv-
riga rättsordningen och på ett jämligt sätt skapar rätts-
skydd. Utlåtandena bidrar med andra ord till behövlig
kritik för att garantera att Finlands lagstiftning har hög
standard och effektivt skapar rättsskydd.

År 2017 ombads högsta förvaltningsdomstolen ge –
och gav – fler utlåtanden än någonsin tidigare. Före år
1990 gav HFD i medeltal 4,5 utlåtanden per år. Under
åren 1990–2009 var antalet nästan 10. Under det här år-
tiondet har antalet varit omkring 22 om året: ungefär
ett utlåtande per kanslisession. Utvecklingen är en följd
av förändringar i lagberedningspraxis, den stora mäng-
den lagstiftning och den obyråkratiska metoden att av-
ge utlåtanden.

Högsta förvaltningsdomstolens utsagor har genom
tiderna möjliggjort ett stöd för lagberedningen. Via
dem har den högklassiga sakkunskapen bland högsta
förvaltningsdomstolens medlemmar och föredragan-
den på ett öppet och nyttigt sätt förmedlats till lagbe-
redningsprocessen. Högsta förvaltningsdomstolen har
med andra ord även på detta sätt kunnat delta i sam-
hällsbygget, utvecklingen av rättsstaten och en förbät-
tring av nivån på rättsskyddet. Utlåtandainstitutionen har
under de senaste hundra åren reagerat på de krav sam-
hället har ställt och framförallt på förändringarna i lag-
beredningspraxisen.

Högsta förvaltningsdomstolens utsagor har en
koppling också till det projekt som förverkligades 2017,
i vilket Jukka Kekkonen, Markku Joksipilä och Markus
Kari genom sina forskningar öppnade nya infallsvinklar
till högsta domstolens verksamhet och dess förhållande
till samhället. Föremålet för en del av forskningen var
vid sidan av utlåtandena de lagstiftningsinitiativ som ta-
gits från HFD:s sida. Med hjälp av dessa institutioner får
man en bild av HFD:s långa rättspolitiska linje. Forsk-
ningsrönen presenteras närmare i den festskrift som
publiceras på hösten 2018 högsta förvaltningsdomsto-
lens hundraåriga historia till ära.

Högsta förvaltningsdomstolens utlåtanden 2017

Justitieministeriet

Utlåtande om utkast till regeringens proposition om förslag till lag om rättegång i förvaltningsärenden och vissa andra lagar som hänför sig till den

Utlåtande om kommittébetänkande gällande inrättande av en domstolsmyndighet

Utlåtande om utkast till domstolarnas gemensamma uppgiftsklassificering

Utlåtande om arbetsgruppens bedömningspromemoria om behovet att utveckla arbetsbeskrivningarna för domstolarnas förvaltningspersonal

Utlåtande om betänkandet av arbetsgruppen för genomförandet av EU:s allmänna dataskyddsförordning (TATTI) och förslag till regeringens proposition om ny dataskyddslag

Utlåtande om arbetsgruppens förslag till regeringens proposition om skydd av personuppgifter vid brottmål och upprätthållande av den nationella säkerheten

Utlåtande om arbetsgruppens betänkande om att utvidga tillämpningsområdet för bötesförfarandet

Utlåtande om justitieministeriets bedömningspromemoria om nationellt genomförande av oskuldspresumtionsdirektivet (EU) 2016/343

Utlåtande om förslag till landskapslag om dataskydd

Utlåtande om Ålandskommitténs 2013 slutbetänkande: Ålands självstyrelse i utveckling

Trafik- och kommunikationsministeriet

Utlåtande om ett utkast till regeringens proposition om förslag till vägtrafiklag och till vissa lagar som hänför sig till den

Försvarsministeriet

Utlåtande om arbetsgruppsbetänkandena om militär underrättelseverksamhet, civil underrättelseverksamhet och övervakning av underrättelseverksamheten

Inrikesministeriet

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till lag om ändring av utlänningslagen

Social – och hälsovårdsministeriet

Utlåtande om utkast till lag om kundens valfrihet inom social- och hälsovården

Utlåtande om utkast till regeringens proposition om lag om valfrihet inom social- och hälsovården

Utlåtande om utkast till regeringens proposition om lag om elektronisk behandling av klientuppgifter inom social- och hälsovården och till vissa lagar som hänför sig till den

Utlåtande om utkast till regeringens proposition om lag om särskild service med anledning av funktionshinder samt till ändring av socialvårdslagen

Arbets- och näringslivsministeriet

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till naturgasmarknadslag och vissa lagar som har samband med den

Utlåtande om betänkande av arbetsgruppen för revidering av konkurrenslagen

Utlåtande om betänkande av arbetsgruppen med uppgift att bereda genomförandet av direktivet om företagshemligheter och vissa lagar som har samband med den

Utlåtande om harmonisering av företagshemlighetsbegreppet

Finansministeriet

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till lagstiftning om verkställigheten av landskapsreformen och om en omorganisering av statens tillstånds-, styrnings- och tillsynsuppgifter

Utlåtande om promemoria av arbetsgruppen som utrett upphävandet av besvärsförbud i fråga om utnämningsbeslut

Utlåtande om regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om investeringstjänster, lag om handel med finansiella instrument och vissa lagar i samband med dem

Utlåtande om arbetsgruppsrapport om riktlinjer för utveckling av lagstiftningen om informationsförvaltningen

Utlåtande om arbetsgruppens rapport: Färdplan för tjänster som i första hand tillhandahålls elektroniskt - bedömning av behov av lagändring

Utlåtande om III handlingsplanen för öppen förvaltning

Miljöministeriet

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till revidering av bestämmelserna om sökande av ändring i vissa förvaltningsärenden som gäller miljön

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till ändringar av miljöskyddslagen

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till ändring av avfallslagen och miljöskyddslagen

Utlåtande om utkast till regeringens proposition med förslag till ändring av avfallslagen

Utlåtande om utkast till statsrådets förordning om behandling av hushållsavloppsvatten i områden utanför avlopps nätet

Utlåtande om utkast till statsrådets förordning om ändring av statsrådets förordning om miljöskydd i samband med stenbrott, annan stenbrytning och stenkrossar

Utlåtande om utredningar om tillämpningen av granelagsrättslig grund för behov av tillstånd i miljö tillstånds förfaranden samt möjligheterna att lindra tillståndsplikten för skjutbanor

Högsta förvaltningsdomstolen framställde begäran om förhandsavgörande av unionens domstol i fyra fall år 2017

1. Avvisning – HFD 2017:66, C-240/17

Migrationsverket beslöt att avvisa en tredjelandsmedborgare till sitt hemland Nigeria och han meddelades ett inreseförbud tills vidare till hela Schengenområdet på den grund att han ansågs äventyra allmän ordning och säkerhet. Ändringssökanden hade ett av Spanien beviljat uppehållstillstånd som var i kraft till 11.2.2018.

Enligt art 25 punkt 2 i konventionen om tillämpning av Schengenavtalet ska den stat som meddelar en tred-

jelandsmedborgare ett inreseförbud underhandla med den stat som beviljat tredjelandsmedborgaren det giltiga uppehållstillståndet. Spanien hade inte trots begäran meddelat Migrationsverket sin ståndpunkt gällande återkallandet av ändringssökandens uppehållstillstånd. Det var därmed oklart hur nämnda artikel i Schengenavtalet skulle tolkas.

Högsta förvaltningsdomstolen uppsköt ärendets behandling och begärde enligt art. 267 i FEUF förhandsavgörande av unionens domstol om tolkningen av art. 25 punkt 2 i konventionen om tillämpningen av Schengenavtalet.

2. Mervärdesskatt – HFD 2017:111, C-410/17

I ett mål som gällde mervärdesbeskattning hade högsta förvaltningsdomstolen att avgöra hur leden a och c i artikel 2.1 samt artikel 14.1 och artikel 24.1 i direktivet 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt skulle tolkas i fråga om A Ab:s rörelse. A Ab utförde rivningsentreprenad för industrin.

Högsta förvaltningsdomstolen beslutade uppskjuta handläggningen av målet och till unionens domstol framföra följande begäran om ett förhandsavgörande enligt FEUF 267:

1. Ska led c i artikel 2.1 i direktivet 2006/112/EG om ett gemensamt system för mervärdesskatt när det läses tillsammans med artikel 24.1 i samma direktiv, tolkas så att ett rivningsarbete som på entreprenad utförs av ett bolag som har sådan verksamhet som sin rörelse ska betraktas som en enda affärstransaktion, om enligt villkoren i avtalet mellan bolaget och beställaren bolaget har skyldighet att transportera bort rivningsavfallet och bolaget kan sälja i rivningsavfallet eventuellt ingående metallskrot vidare till företag som köper skrot för återvinning?

Eller ska ett sådant avtal om rivningsarbete som det ovan nämnda med hänsyn till bestämmelsen i led a i artikel 2.1 i mervärdesskattedirektivet 2006/112/EG, när det läses tillsammans med bestämmelsen i artikel 14.1 i direktivet, tolkas så att avtalet omfattar två affärstransaktioner, det vill säga å ena sidan bolagets försäljning till beställaren av en tjänst innefattande rivningsarbete och å andra sidan bolagets inköp från beställaren av metallskrot, som bolaget sedan kan sälja vidare?

Har det betydelse för saken att bolaget vid prissättningen av rivningsarbetet som en prissänkande faktor beaktar att bolaget har möjlighet att få intäkter också genom att återvinna rivningsavfallet?

Har det betydelse för saken att i avtalet om rivningsarbetet inte har avtalats något om det återvinningsbara rivningsavfallets mängd eller värde och att det inte heller har avtalats att beställaren av rivningsarbetet senare ska informeras om detta, och har det betydelse att

man får klarhet i rivningsavfallets mängd och värde först när bolaget som utfört rivningsarbetet säljer det vidare?

2. Ska led a i artikel 2.1. i mervärdesskattedirektivet 2006/112/EG, när det läses tillsammans med artikel 14.1 i direktivet, tolkas så att det är frågan om en enda avtalstransaktion, som innefattar försäljning av rivningsobjektet som en vara från ägaren av objektet till ett bolag som på entreprenad utför rivningsarbete som sin rörelse, om bolaget ingår ett avtal med ägaren om att köpa rivningsobjektet, riva det och föra bort rivningsavfallet inom en i avtalet överenskommen tid och vid hot om avtalsvite?

Eller ska ett sådant avtal som det ovan nämnda med hänsyn till bestämmelsen i led c i artikel 2.1 i mervärdesskattedirektivet 2006/112/EG, när det läses tillsammans med bestämmelsen i artikel 24.1 i direktivet, tolkas så att avtalet omfattar två affärstransaktioner, det vill säga försäljning av en vara som ägaren av rivningsobjektet säljer till det bolag som utför rivningsarbetet och å andra sidan en rivningstjänst som samma bolag utför åt säljaren av varan?

Har det betydelse för saken att bolaget vid prissättningen av sitt köpebud på varan som en prisnedsättande faktor beaktar sina kostnader för rivningen av varan och transporten av den från platsen?

Har det betydelse för saken att försäljaren av varan är medveten om att de kostnader som bolaget har för rivningen av varan och transporten av den från platsen beaktas som en prisnedsättande faktor, när parterna inte avtalar något om dessa kostnader och det inte är meningen att säljaren av varan i något skede ska få veta till vilket belopp dessa kostnader beräknas uppgå eller slutligen uppgår?

3. Varumärke – HFD 2017:150, C-578/17

Ett bolag hade ansökt om att ett varumärke som framställts som en figur i färger skulle registreras som ett färgvarumärke. Färgerna hade i ansökan specificerats enligt ett internationellt godkänt färgklassificeringssys-

tem. Patent- och registerstyrelsen hade avslagit ansökan med den motiveringen att bolaget inte hade företett tillräckligt starka bevis på användning för att varumärket skulle kunna anses ha erhållit särskiljningsförmåga som färgvarumärke. Marknadsdomstolen hade för sin del avslagit bolagets besvär på grund av att varumärket inte uppfyllde kravet som gällde grafisk framställning.

Högsta förvaltningsdomstolen beslutade att i sin begäran om förhandsavgörande med stöd av artikel 267 i FEUF ställa följande frågor till unionens domstol:

1. Ska man vid tolkningen av villkoret som gäller särskiljningsförmåga i artikel 2 och artikel 3.1.b i Europaparlamentets och rådets direktiv 2008/95/EG om tillnärmningen av medlemsstaternas varumärkeslagar fästa avseende vid huruvida registrering av ett varumärke söks för varumärket som figurvarumärke eller färgvarumärke?

2. Om klassificeringen av ett varumärke som färgvarumärke eller figurvarumärke har betydelse för bedömningen av dess särskiljningsförmåga, kan varumärket trots att det framställts som en figur i enlighet med varumärkesansökan registreras som ett färgvarumärke, eller kan det bara registreras som ett figurvarumärke?

3. Om det är möjligt att ett varumärke som i varumärkesansökningen framställts i form av en figur registreras som färgvarumärke, förutsätter registreringen av ett sådant varumärke som färgvarumärke, som i ansökningen framställts grafiskt med den exakthet som unionens domstols rättspraxis kräver (det vill säga när det inte är fråga om registrering av färger som sådana, i abstrakt, formlös eller gränslös form) dessutom att starka bevis av den typ som Patent- och registerstyrelsen förutsätter eller överhuvudtaget att bevis på användning framläggs?

4. Fredning av varg och jakt – HFD 2017:182, C-674/17

Högsta förvaltningsdomstolens avgörande gällde om de i 41 a § i jaktlagen och 16 art. i habitatdirektivet stadgade förutsättningarna för undantagslov gällande fre-

dande av varg hade uppfyllts i ett fall där sammanlagt sju vargar fått fällas i Norra Savolax med två enskilda undantagslov.

Högsta förvaltningsdomstolen beslöt att till unionens domstol framföra följande begäran om förhandsavgörande i enlighet med artikel 267 i fördraget om Europeiska unionens funktions sätt (FEUF):

1. Kan regionala undantagslov för jakt beviljas i stamvårdande syfte på ansökan av enskilda jägare i enlighet med artikel 16.1e i habitatdirektivet, med beaktande av artikelns ordalydelse?

Har det, att prövningen gällande undantagsloven grundar sig på den riksomfattande förvaltningsplanen och den största tillåtna bytesmängd som stadgas i förordning, inom vars gränser undantagslov årligen kan beviljas på en medlemsstats område, betydelse i ärendet?

Kan man i prövningen beakta även andra frågor som syftet att förhindra hundskador och öka den allmänna trygghetskänslan?

2. Kan beviljandet av undantagslov för i första frågan avsedd jakt i stamvårdande syfte motiveras med att det inte finns någon i 16.1 art. i habitatdirektivet avsedd annan lämplig lösning för att förhindra tjuvjakt?

- Kan man i så fall beakta de praktiska svårigheterna med att övervaka tjuvjakt?

- Har syftet att förhindra hundskador och öka den allmänna trygghetskänslan eventuellt betydelse vid bedömningen av en annan lämplig lösning?

3. Hur ska förutsättningen gällande en gynnsam bevarandestatus i enlighet med art. 16.1. i habitatdirektivet bedömas i samband med beviljandet av regionala undantagslov?

- Ska artens bevarandestatus bedömas både regionalt och riksomfattande eller på ett ännu vidare utbredningsområde för arten i fråga?

- Är det möjligt att förutsättningarna för undantagslov enligt art. 16.1 i habitatdirektivet uppfylls trots att artens bevarandestatus inte kan bedömas att vara gynnsam på det sätt som avses i direktivet?

- Om svaret på föregående fråga är jakande, i vilka situationer kunde detta vara fallet?

Statistik

HFD:s statistik 2017

A. Ärendekategori

ÖVERFÖRTS FRÅN
ÅRET INOMAN
INKOMMIT UNDER ÅRET
AVGJORTS UNDER ÅRET
BESLUTET ÄNDRADES INTE
ENDAST BESLUTSSKÄLEN
ÄNDRADES
BESLUTET ÄNDRADES
BESVÄRTILLSTÄND
BEVILJADES INTE
BESLUTET UPPHÄVDES
ELLER AVSKREVS
SAKEN AVVISADES
UR DÅRETT
ANHÄNGIGA
VID ÅRETS SLUT
HANDLÄGGNINGSTID I
GENOMSNITT, AVGJORDA
ÄRENDEN, MÅNADER
MEDIAN, MÅNADER

Ärendekategori	427	466	536	171	112	46	171	12	24	9	348	10,9	9,5
Statsrätt och allmän förvaltning	427	466	536	171	112	46	171	12	24	9	348	10,9	9,5
Statsrätt	94	148	132	63	27	5	32	3	2		110	8,2	8,6
Medborgarskap	94	148	132	63	27	5	32	3	2		110	8,2	8,6
Allmän förvaltning	177	217	253	63	60	20	94	5	11	9	132	10,5	7,9
Betalningsbefrielse	1	1	1				1				1	8,1	8,1
Återbäring av förmån och skadestånd		1									1		
Handlingsoffentlighet	51	27	51	7	25	4	9	3	3		27	12,8	13,5
Datasekretess	4	8	9	3			6				3	7,5	7,2
Jämställdhetsärenden (som inte berör självstyrelse)	4	3	6	1	3		1		1		1	13,5	12,7
Behovsprövade och övriga statsandelar och -understöd	41	6	35	15	18	1			1		12	21,4	23,4
Intressebevakning i förmyndar- skapsverksamhet	2	2	4	2	1		1					7,3	7,5
Passärenden	4	3	5	3	1		1				2	13,5	16,1
Befolkningsdataärenden	4	3	5	3			1	1			2	9,2	8,3
Namnärenden	1	3	1	1							3	5,8	5,8
Beviljande av rättshjälp, förordnande av biträde och arvode	24	49	34	9	7	6	10	1	1	4	35	11,1	12,4
Rättshjälpsbeslut som ändrats eller upphört att gälla	1	4	3			2			1	1	1	3,5	3,3
Besvär som gäller rättegångsavgift	2	3	5	4					1			5,5	5,2
Beviljande av rättshjälp, förordnande av biträde och arvode i utlänningsärenden (inkl. Medborgarskapsärenden)	24	80	68	13	2	4	48		1	3	33	4,1	3,0
Arv till staten		1	1				1					4,6	4,6
Fångvårdsärenden	3	16	16				15		1		3	4,1	3,2
Övrig allmän förvaltning	11	7	9	2	3	3			1	1	8	20,7	23,4
Undervisnings- och bildningsväsendet	45	23	38	13	5	9	5		6		30	14,0	12,2
Grundläggande utbildning och gymnasier	37	15	28	9	4	8	3		4		24	14,8	13,1
Yrkesutbildning	2		2		1	1						23,0	23,0

	ÖVERFÖRTS FRÅN ÅRET INOMAN	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGLORTS UNDER ÅRET	BESLUTET ÄNDRADES INTE	ENDAST BESLUTSSKÄLEN ÄNDRADES	BESLUTET ÄNDRADES	BESVÄRSTILLSTÄND BEVILLJADES INTE	BESLUTET UPPHÄVDES OCH SAKEN ÅTERVISADES	SAKEN AVVISADES ELLER AVSKREVS	SAKEN AVFÖRDES UR DIARET	ANHÄNGIGA VID ÅRETS SLUT	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSNITT, AVGLORDA ÄRENDEN, I MÅNADER	MEDIAN, MÅNADER
Universitet och högskolor	2	7	7	3			2		2		2	5,8	3,9
Övriga ärenden som gäller under- visnings- och bildningsväsendet	4	1	1	1							4	32,2	32,2
Statstjänstemän	55	35	46	17	10	6	7	3	3		44	19,8	23,2
Tjänste- och arbetsförhållande	40	28	37	14	7	5	5	3	3		31	17,8	22,2
Lön, arbetstid och semester / statstjänstemän	6	2	5	2	3						3	30,5	33,1
Övriga statstjänstemannaärenden	9	5	4	1		1	2				10	24,9	30,9
Arbetskraftsärenden	21	9	18	4	3	3	6	1	1		12	11,0	10,3
Lönegaranti och övrig social trygghet		2									2		
Arbetarskydd	14	2	11	4	3	3		1			5	11,5	10,3
Civiltjänst	1		1				1					10,5	10,5
Övriga arbetskraftsärenden	6	5	6				5		1		5	10,1	7,8
Säkerhet, allmän ordning och vissa tillstånd	35	34	49	11	7	3	27		1		20	9,4	9,7
Brand- och räddningsväsendet samt befolkningsskydd	2	3	2	1	1						3	12,1	12,1
Skjutvapen	26	23	35	3	3	2	26		1		14	9,1	7,6
Tillstånd för lotteri och penninginsamling	1	1	1	1							1	10,4	10,4
Övriga ärenden som gäller säkerhet, allmän ordning och vissa tillstånd	6	7	11	6	3	1	1				2	9,7	9,2
Självstyrelse	216	121	189	102	54	17		1	15		148	15,8	17,0
Åland	1	5									6		
Ålands självstyrelse, ärenden som inte ingår i andra ärendekategorier	1	5									6		
Kommunala ärenden	195	104	169	89	52	16		1	11		130	15,3	16,2
Kommunala val		3	3	1	1	1						3,3	4,8
Kommunindelning	3	1	2		2						2	14,5	14,5
Kommunens kompetens	1	1	2	1		1						15,2	15,2
Kommunens ekonomi	17	10	14	8	3	2			1		13	14,1	13,7
Kommunala stadgor och taxor	1	1	1		1						1	5,4	5,4
Tjänsteval, kommuner och samkommuner	46	7	42	19	18	2			3		11	17,4	20,3
Anställningstrygghet, kommuner och samkommuner	43	26	30	15	9	5			1		39	19,6	22,5
Lön, arbetstid och semester / kommuner och samkommuner	5	2	2		2						5	18,1	18,1
Övriga personalärenden / kommuner och samkommuner	13	9	11	6	2	2		1			11	13,7	15,3

	ÖVERFÖRTS FRÅN ÅRET INOMAN	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGJORTS UNDER ÅRET	BESLUTET ÄNDRADES INTE	ENDAST BESLUTSSKÄLEN ÄNDRADES	BESLUTET ÄNDRADES	BESVÄRSTILLSTÄND BEVILJADES INTE	BESLUTET UPPHÄVDES OCH SAKEN ÅTERVISADES	SAKEN AVVISADES ELLER AVSKREVS	SAKEN AVFÖRDES UR DIARET	ANHÄNGIGA VID ÅRETS SLUT	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSNITT, AVGJORDA ÄRENDEN I MÅNADER	MEDIAN, MÅNADER
Övriga kommunala ärenden	66	44	62	39	14	3			6		48	13,1	12,9
Kyrkliga ärenden	20	10	18	11	2	1			4		12	21,4	26,1
Tjänsteförhållande / kyrkan	9	5	7	3	1	1			2		7	22,4	25,4
Övriga personalärenden / kyrkan	5		5	4					1			23,6	29,8
Övriga kyrkliga ärenden	6	5	6	4	1				1		5	18,3	18,7
Sameärenden		2	2	2								9,0	9,0
Sametingsval		2	2	2								9,0	9,0
Utlänningsärenden	663	3859	3702	68	16	62	3118	311	127	1	819	2,9	2,5
Uppehållstillstånd för återforening av familjer	73	206	203	5	1		181	14	2		76	3,8	3,0
Övriga uppehållstillstånd	45	183	147	7	1	1	130	6	2		81	3,4	2,7
Utvisning	15	87	90	6	3		78	2	1		12	3,3	2,4
Avvisning av utlänning	7	36	30	1		1	27		1		13	3,5	2,6
Asylärenden	452	2961	2866	41	9	56	2392	264	104	1	546	2,8	2,5
Asylärenden / påskyndat förfarande	62	344	326	8		4	273	24	17		80	2,8	1,9
Främlingspass och övriga resedokument	6	14	18		1		17				2	3,9	3,3
Visumärenden		1									1		
Hjälpssystemet för människohandelsoffer		8	3				3				5	5,7	7,3
Övriga utlänningsärenden	3	19	19		1		17	1			3	3,9	2,6
Byggande	238	268	336	113	73	28	105	4	13	2	168	8,8	8,7
Markanvändnings- och byggärenden	218	255	315	107	60	27	105	4	12	2	156	8,6	8,4
Landskapsplan	15	1	15	5	10						1	13,3	14,6
Generalplan	60	44	66	32	21	10		1	2	1	37	9,9	10,3
Detaljplan	29	53	53	10	7	4	28		4	1	28	7,6	7,4
Stranddetaljplan	8	6	9	6	2	1					5	11,2	11,2
Byggförbud och åtgärdsbegränsning		2									2		
Byggnadsordning	1		1	1								8,2	8,2
Tomtindelning	1	2	1		1						2	10,9	10,9
Gator och allmänna områden	4	8	7	4	1		1		1		5	5,6	4,7
Undantag / markanvändning och byggärenden	24	24	36	10	5	4	17				12	8,4	8,1
Planeringsbehovsavgörande	11	18	26	9	3	1	12		1		3	6,3	6,8
Bygglov	26	39	38	10	4	2	20		2		27	7,9	7,2
Åtgärdsstillstånd	10	9	16	3	3	1	7	1	1		3	7,7	6,2

	ÖVERFÖRTS FRÅN ÅRET INOMAN	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGLORTS UNDER ÅRET	BESLUTET ÄNDRADES INTE	ENDAST BESLUTSSKÄLEN ÄNDRADES	BESLUTET ÄNDRADES	BESVÄRSTILLSTÄND BEVILLJADES INTE	BESLUTET UPPHÄVDES OCH SAKEN ÅTERVISADES	SAKEN AVVISADES ELLER AVSKREVS	SAKEN AVFÖRDES UR DIARET	ANHÄNGIGA VID ÅRETS SLUT	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSNITT, AVGJORDA ÄRENDE, MÅNADER	MEDIAN, MÅNADER
Miljövård och underhåll av byggnader	1		1	1							12,8	12,8	
Rivningslov		2	1	1						1	8,9	8,9	
Tillstånd för miljöåtgärder		3								3			
Byggnadsservitut	1	1	1	1						1	8,4	8,4	
Placering av samhällstekniska anordningar	2	2	3	3						1	9,1	8,9	
Byggnadstillsyn	22	39	38	8	3	4	20	2	1	23	8,5	6,5	
Övriga markanvändnings- och byggärenden	3	2	3	3						2	7,9	9,0	
Vägärenden	13	7	14	3	11					6	12,7	12,9	
Landsvägar	12	4	13	2	11					3	13,4	13,4	
Enskilda vägar		2								2			
Övriga vägärenden	1	1	1	1						1	3,5	3,5	
Fastighetsärenden	7	6	7	3	2	1			1	6	12,8	14,0	
Inlösen	2	2	2	2						2	11,9	11,9	
Förköpsärenden	4	4	4	1	2				1	4	11,9	13,7	
Övriga fastighetsärenden	1		1			1					18,4	18,4	

Miljö	277	204	275	83	122	51	3	8	8	1	205	14,2	13,8
Miljöskydd	115	134	118	36	51	23	1	3	4		131	14,1	13,6
Miljötillstånd / skogsindustri	2	3	2	2							3	14,1	14,1
Miljötillstånd / metallindustri		1									1		
Miljötillstånd / energiproduktion	5	5	8	1	3	4					2	11,6	13,5
Miljötillstånd / kemikalieindustri och hantering av kemikalier		1									1		
Miljötillstånd / malmbrytning och produktion av mineraler	2		2		1				1			12,5	12,5
Miljötillstånd / produktion av livsmedel och foder	1	1	1			1					1	16,8	16,8
Miljötillstånd / avfallshantering	8	15	8	4	2	2					15	11,2	12,0
Miljötillstånd / platser för bränsledistribution och lagring av flytande bränsle	1	4	3		3						2	10,1	9,9
Miljötillstånd / brytning, krossning, asfaltstation, betongsstation	11	21	11	6	5						21	13,5	13,1
Miljötillstånd / ledande av avfallsvatten och reningsverk	5	2	5		3	2					2	11,7	11,4
Miljötillstånd / djurstall	4	4	4	1	1	2					4	12,6	13,1
Miljötillstånd / pälsdjursuppfödning		1									1		
Miljötillstånd / motorbana, övningsbana för båtar	2	2	1	1							3	14,0	14,0

	ÖVERFÖRTS FRÅN ÅRET INOMAN	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGJORTS UNDER ÅRET	BESLUTET ÄNDRADES INTE	ENDAST BESLUTSSKÄLEN ÄNDRADES	BESLUTET ÄNDRADES	BESVÄRSTILLSTÅND BEVILJADES INTE	BESLUTET UPPHÄVDES OCH SAKEN ÅTERVISADES	SAKEN AVVISADES ELLER AVSKREVS	SAKEN AVFÖRDES UR DIARET	ANHÄNGIGA VID ÅRETS SLUT	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSnitt, AVGJORDA ÄRENDEN I MÅNADER	MEDIAN, MÅNADER
Miljötillstånd / torvproduktion	24	3	20	4	9	7					7	16,9	16,2
Övriga miljötillståndsärenden	12	5	7	3	1	3					10	14,1	13,1
Anmälan om buller		2	2		2							5,6	5,6
Tillsyn och förvaltningstvång enligt miljöskyddslagen	13	11	12	8	3		1				12	16,8	16,4
Avgifter och ersättningar enligt miljöskyddslagen	3		3		2			1				10,8	14,4
Övriga ärenden enligt miljöskyddslagen	1	2	1		1						2	15,1	15,1
Avfallsavgifter	1	1	1				1				1	16,2	16,2
Ordnad avfallstransport	3	28	3		2			1			28	14,2	17,3
Övriga ärenden enligt avfallslagen	8	15	15	3	8	2			2		8	10,5	9,3
Hälsotillsyn	4	6	4	3	1						6	12,1	12,7
Ärenden enligt lagen om utsläppshandel	4		4		4							35,7	35,7
Övriga miljöskyddsärenden	1	1	1					1			1	4,0	4,0
Vattenhushållning	103	37	95	26	54	8	2	4	1	1	44	17,1	15,2
Byggnad i vattendrag	9	5	8	4	4						6	11,8	12,5
Utnyttjande av vattenkraft	28	6	25		25						9	26,1	26,0
Farleder och områden för samfärd i vatten	1		1	1								8,0	8,0
Dikning	2	5	2	1	1					1	4	16,9	16,9
Avledning av vatten för användning som vätska och tagande av grundvatten	11	8	11	1	10						8	13,4	13,8
Avgifter och ersättningar enligt vattenlagen	6		1		1						5	15,8	15,8
Tillsyn och förvaltningstvång enligt vattenlagen	6	5	5	2				3			6	15,6	17,3
Ärende som avses i lagen om vattentjänster	30	7	32	14	7	8	2	1			5	13,8	14,2
Övrig vattenhushållning	10	1	10	3	6				1		1	15,0	14,7
Ärenden som gäller gemensam handläggning enligt miljöskyddslagen och vattenlagen	20	9	15	1	3	11					14	12,8	11,6
Tillståndärende som är föremål för gemensam behandling / fiskodling	7	8	2		2						13	17,3	17,3
Övriga tillståndsärenden som är föremål för gemensam behandling enligt miljöskyddslagen och vattenlagen	13	1	13	1	1	11					1	12,1	11,5
Naturvård	39	24	47	20	14	9		1	3		16	9,4	9,0
Ärenden enligt naturvårdslagen (utom nätverket Natura 2000)	7	5	10	4	3	3					2	9,2	9,3

	ÖVERFÖRTS FRÅN ÅRET INOMAN	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGLORTS UNDER ÅRET	BESLUTET ÄNDRADES INTE	ENDAST BESLUTSSKÄLEN ÄNDRADES	BESLUTET ÄNDRADES	BESVÄRSTILLSTÄND BEVILJADES INTE	BESLUTET UPPHÄVDES OCH SAKEN ÅTERVISADES	SAKEN AVVISADES ELLER AVSKREVES	SAKEN AVFÖRDES UR DIARET	ANHÄNGIGA VID ÅRETS SLUT	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSNITT, AVGLORDA ÄRENDEN I MÅNADER	MEDIAN, MÅNADER
Djurskydd	13	6	18	9	2	5			2		1	6,3	6,0
Marktäktsärenden	19	9	18	7	8	1		1	1		10	13,0	12,8
Fornminnesärenden		1									1		
Övriga ärenden som gäller naturvård		3	1		1						2	3,1	3,1
Social- och hälsovård	748	803	764	400	105	27	129	14	89	11	776	10,1	9,2
Socialärenden	655	647	587	262	100	24	127	12	62	9	706	11,4	10,8
Beviljande av utkomststöd	55	52	90	4			73	6	7		17	8,2	6,7
Återkrav av utkomststöd	11	3	10	4	2	3			1		4	10,0	9,6
Underhållstrygghet	1										1		
Specialomsorger om utvecklingsstörda	9	5	9	2	2		2		3		5	11,6	8,9
Service för funktionshindrade	112	178	124	82	14	4	8	3	13		166	8,9	9,2
Stöd för närståendevård	26	20	9	2	3		3		1		37	9,9	7,9
Anordnande av barndagvård	1										1		
Ersättande av barnskyddskostnader	17	12	14	1	1		11		1		15	18,3	17,9
Ersättande av kostnader för övrig socialvård	6	1	6	2	2	2					1	26,1	25,4
Klientavgifter inom socialvården	4	18	2	1			1				20	15,6	15,6
Omhändertagande av barn och placering i vård utom hemmet	236	180	179	116	43	6		1	13	1	236	13,0	12,6
Brådskanie placering och förlängning av sådan placering	2	1	1						1		2	26,8	26,8
Avslutande av omhändertagande av barn	52	21	37	15	19				3		36	16,9	16,2
Tillstånd till undersökning av barn		1	1			1						7,5	7,5
Begränsning av kontakter	67	38	46	18	11	6		1	10	4	55	15,4	16,4
Andra begränsande åtgärder vid vård av barn utom hemmet	1										1		
Övriga barnskyddsärenden	39	27	20	10	3	1			6	4	42	12,6	10,8
Beviljande av utkomststöd / kommuner		67	24				22		2		43	3,5	3,2
Beviljande av utkomststöd / FPA		13	2				2				11	4,6	4,6
Övriga sociala ärenden	16	10	13	5		1	5	1	1		13	7,2	5,5
Hälso- och sjukvård	77	150	169	137	5	2	2	2	21	2	56	5,2	3,6
Intagning för mentalvård	37	120	130	118	3	1		1	7	1	26	3,6	3,2
Begränsning av självbe- stämmanderätten i mentalvård		2	1						1		1	4,0	4,0
Sjukhusväsande		1									1		
Utövande av yrken inom hälso- och sjukvården	15	12	13	7	2			1	3		14	9,5	10,3

	ÖVERFÖRTS FRÅN ÅRET INOMAN	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGLORTS UNDER ÅRET	BESLUTET ÄNDRADES INTE	ENDAST BESLUTSSKÄLEN ÄNDRADES	BESLUTET ÄNDRADES	BESVÄRSTILLSTÄND BEVILLJADES INTE	BESLUTET UPPHÄVDES ELLER AVVISADES	SAKEN AVVISADES UR DIARET	ANHÄNGIGA VID ÅRETS SLUT	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSNITT, AVGLORDA ÄRENDEN, MÅNADER	MEDIAN, MÅNADER	
Livsmedelstillsyn	3	2	5	4				1			8,4	10,7	
Ersättande av kostnader för hälso- och sjukvård	8	7	7	5	1	1				8	13,2	14,6	
Klientavgifter inom hälsovården		2								2			
Övriga hälso- och sjukvårdsärenden	14	4	13	3		1		9	1	4	12,5	13,8	
Läkemedelsärenden och apoteksväsendet	16	6	8	1	1			6		14	11,8	5,4	
Försäljningstillstånd för läkemedel och priskontroll	14	3	6	1				5		11	10,9	5,4	
Övriga läkemedelsärenden	1									1			
Apoteksärenden	1	3	2		1			1		2	14,7	14,7	
Ekonomisk verksamhet inklusive trafik och kommunikation	312	189	312	92	66	41	63	21	29		189	14,8	13,2
Juridiska personer och industriella rättigheter	42	7	37	1	7	3	17	8	1		12	21,5	23,3
Bolagsrättsliga förvaltningsakter	7	2	7	1		2	2	2		2	14,7	13,7	
Handels- och föreningsregisterärenden	1	1								2			
Patent, nyttighetsmodell och integrerade kretsar	10	1	7		2		3	2		4	18,7	19,6	
Modellskydd och varumärke	22	2	20		5	1	9	4	1	4	26,3	25,4	
Domännamn	2	1	3				3				11,5	16,2	
Näringsidkande	142	76	131	39	41	23	2	9	17		87	16,6	16,8
Försäkringsverksamhet	1		1	1							23,5	23,5	
Gruvdrift	23	3	15	3	5	2		4	1	11	18,5	19,4	
Elmarknaden	3	1	1			1				3	24,1	24,1	
Elsäkerhet	4		2	1				1		2	14,6	14,6	
Explosiva ämnen och brännbara vätskor	1	2	2	1	1					1	4,7	4,7	
Inkvarterings- och förplånadsrörelser, serveringstill- stånd och detaljhandel med alkohol	9	11	13	7		5			1	7	8,5	8,2	
Konkurrensrätt	8		1		1					7	4,3	4,3	
Offentlig upphandling	78	47	84	20	33	13	2	3	13	41	17,9	19,1	
Konsumentskydd		2								2			
Övrigt näringsidkande	15	10	12	6	1	2		1	2	13	16,1	14,3	
Jord- och skogsbruksärenden	16	17	18	3	3		11	1		15	12,7	12,1	
Styrning av jordbruksproduktion / bl.a. nationella stöd	8	2	7	1	1		5			3	19,9	22,4	
Skogsbruk	1	2	1		1					2	14,1	14,1	
Växtskydd	1									1			

	ÖVERFÖRTS FRÅN ÅRET INOMAN	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGLORTS UNDER ÅRET	BESLUTET ÄNDRADES INTE	ENDAST BESLUTSSKÄLEN ÄNDRADES	BESLUTET ÄNDRADES	BESVÄRSTILLSTÄND BEVILJADES INTE	BESLUTET UPPHÄVDES OCH SAKEN ÅTERVISADES	SAKEN AVVISADES ELLER AVSKREVS	SAKEN AVFÖRDES UR DIARET	ANHÄNGIGA VID ÅRETS SLUT	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSNITT, AVGLORDA ÄRENDEN, MÅNADER	MEDIAN, MÅNADER
Renskötsel	3	1	3	1	1		1			1	12,9	12,5	
Jakt och fiske	3	11	7	1		6				7	5,1	4,2	
Övriga jord- och skogsbruksärenden		1								1			
Stödåtgärder inom ramen för EU:s strukturfonder	32	15	21	7	8	1	3		2	26	17,9	20,8	
Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling	32	15	21	7	8	1	3		2	26	17,9	20,8	
Trafik och kommunikation	80	74	105	42	7	14	30	3	9	49	9,9	9,5	
Körkort, kör rätt och yrkeskörtillstånd	9	24	22	6			12		4	11	6,9	5,1	
Yrkesmässig motorfordonstrafik	36	18	42	28	6	5	1	2		12	11,3	10,6	
Järnvägstrafik, sjöfart och luftfart	5	3	5	2	1				2	3	8,4	3,2	
Telekommunikation	5	2	1	1						6	16,6	16,6	
Besiktning och registrering av fordon	6	1	5	1		1	1	1	1	2	18,5	13,2	
Gottgörelse för trafikförsäkringspremie	4	1	4	2		1			1	1	12,0	10,6	
Trafikförsäkringspremie		3								3			
Felparkeringsavgift	5	17	16			6	10			6	7,1	6,3	
Överlastavgift	1	1	1			1				1	6,9	6,9	
Kontrollavgift i trafik		1	1						1		1,2	1,2	
Avgift för flyttning av fordon	4	2	6				6				8,5	9,0	
Övriga trafikärenden	5	1	2	2						4	19,2	19,2	
Skatter	436	478	510	36	26	79	345	7	17	3	401	10,9	9,5
Inkomst- och förmögenhetsskatt	260	282	294	15	8	43	211	4	13	1	247	9,8	9,1
Beskattning av personlig inkomst	108	140	129	5	2	13	98	3	8		119	9,4	9,2
Beskattning av näringsinkomst	41	50	56	4		4	45		3	1	34	7,8	5,7
Beskattning av gårdsbruk	1		1			1						10,8	10,8
Källskatt	2	5	3			1	2				4	17,2	8,4
Internationell beskattning	7	14	10	2		1	7				11	16,0	16,4
Centralskattenämndens förhandsavgörande i inkomst- och förmögenhetsskatteärende	12	18	8	1	3	4					22	11,0	10,5
Skatteförvaltningens förhandsavgörande i inkomstskatteärenden	24	24	28	2		5	20		1		20	6,8	6,3
Skatteförvaltningens förhandsbesked eller -avgörande i inkomst- och förmögenhetsskatteärende	9		9		2	7						16,4	16,1
Korrigerig av förskottsnehållning eller förskottsuppbörd	1		1	1								5,6	5,6

	ÖVERFÖRTS FRÅN ÅRET INOMAN	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGLORTS UNDER ÅRET	BESLUTET ÄNDRADES INTE	ENDAST BESLUTSSKÄLEN ÄNDRADES	BESLUTET ÄNDRADES	BESVÄRSTILLSTÄND BEVILJADES INTE	BESLUTET UPPHÄVDES OCH SAKEN ÅTERVISADES	SAKEN AVVISADES ELLER AVSKREVIS	SAKEN AVFÖRDES UR DIARET	ANHÄNGIGA VID ÅRETS SLUT	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSNITT, AVGLORDA ÄRENDE, MÅNADER	MEDIAN, MÅNADER
Förskottsuppbörd och socialskyddsavgift	17	14	22			2	18	1	1		9	10,1	8,9
Fastighetsskatt	30	13	22		1	3	18				21	12,5	11,6
Internprissättning	8	3	5			2	3				6	15,0	15,0
Övriga skatter och avgifter som uppbärs på inkomst och förmögenhet		1									1		
Mervärdesskatt	76	94	101	11	11	22	56	1			69	10,1	9,7
Besvär som gäller mervärdesskatt	46	49	65	4	3	13	44	1			30	9,5	9,1
Centralskattenämndens förhands- avgörande om mervärdesskatt	18	18	19	6	6	7					17	12,9	11,2
Skatteförvaltningens förhandsavgö- rande om mervärdesskatt	11	23	15		2	2	11				19	8,8	9,0
Registrering som mervärdesskatt- skyldig och gruppregistrering	1	4	2	1			1				3	10,9	10,9
Skatter och avgifter som gäller fordon	17	12	20	4		1	12	2	1		9	12,8	10,3
Bilskattebesvär	15	7	16	3		1	10	2			6	13,3	10,3
Förhandsavgörande som gäller bilskatt	1	1	1						1		1	16,8	16,8
Återbäring av bilskatt		1	1				1					7,3	7,3
Fordonsskatt	1	1	2	1			1					10,1	10,1
Bilskattebesvär / Skatteförvaltningen		2									2		
Accis, punktskatt och tullärenden	48	32	55	4	2	1	46		2	1	24	15,8	11,9
Förtullningsbesvär	26	16	30	2	1	1	26				12	19,8	23,6
Förhandsavgöranden i ärenden som gäller accis, punktskatt eller tull	4		3				3				1	12,7	10,0
Tillsyn som handhas av tullen / bl.a. EU-stöd		2	1				1				1	1,5	1,5
Acciser och punktskatter	18	14	21	2	1		16		2	1	10	11,2	11,5
Övriga skatter och beskattnings- förfarandet	35	58	40	2	5	12	20		1	1	52	12,7	11,6
Arvs- och gåvoskatt	8	26	14	2		1	10		1	1	19	8,7	8,2
Överlåtelseskatt	7	15	4			2	2				18	11,5	10,9
Avfallskatt		2	1				1				1	5,4	5,4
Övriga avgifter som uppbärs till staten (t.ex. med stöd av lagen om grunderna för avgifter till staten)	7	2	7		4	1	2				2	21,0	20,0
Förhandsbesked eller -avgörande i övriga skatteärenden	7		7			7						18,6	16,6
Skatteförvaltningens förhandsavgö- rande i övriga skatteärenden	3	10	4			1	3				9	7,2	8,6

	ÖVERFÖRTS FRÅN ÅRET INNAN	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGJORTS UNDER ÅRET	BESLUTET ÄNDRADES INTE	ENDAST BESLUTSSKÄLEN ÄNDRADES	BESLUTET ÄNDRADES	BESVÄRSTILLSTÄND BEVILJADES INTE	BESLUTET UPPHÄVDES OCH SAKEN ÅTERVISADES	SAKEN AVVISADES ELLER AVSKREVS	SAKEN AVFÖRDES UR DIARET	ANHÄNGIGA VID ÅRETS SLUT	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSNITT, AVGJORDA ÄRENDEN, MÅNADER	MEDIAN, MÅNADER
Beskattningsförfarandet	1	1	1				1				1	8,7	8,7
Skatteuppbörd	1	2	1				1				2	7,8	7,8
Övriga skatteärenden	1		1		1							13,0	13,0
Övriga ärenden	4	21	13	8				1	4		12	5,4	2,4
Pensionsärenden	3	15	8	6				2			10	4,1	2,3
Övriga ärenden	1	6	5	2				1	2		2	7,6	6,5
Sammanlagt	3321	6409	6637	1073	574	351	3934	379	326	27	3066	6,7	3,5

B. Enligt rättsmedel

Besvär	1838	1235	1722	855	517	189		49	112	13	1338	13,2	12,0
Besvärstillstånd	1317	4859	4603	8	52	110	3934	328	171	4	1569	4,2	2,7
Återbrytande	129	156	168	125	1	7		1	34	5	112	9,9	8,8
Återställande av försutten fatalietid	25	110	109	61	1	41		1	5	1	25	4,1	3,3
Klagan	3	19	12	9					3		10	3,8	2,8
Annan ansökan	9	30	23	15	3	4			1	4	12	6,7	5,3
Sammanlagt	3321	6409	6637	1073	574	351	3934	379	326	27	3066	6,7	3,5

HFD:s
arbetssituation
2005-2017

	INKOMMIT UNDER ÅRET	AVGJORTS UNDER ÅRET	ÖVERFÖRTS TILL ÅRET DÄRPA	HANDLÄGGNINGSTID I GENOMSNITT, AVGJORDA ÄRENDEN, MÅNADER
2005	3931	4009	3095	11,3
2006	3793	4006	2866	10,3
2007	3891	3797	2924	9,8
2008	4298	3734	3438	9,9
2009	4379	3965	3818	10,2
2010	4587	4202	4173	11,1
2011	4044	4225	3967	12,2
2012	3947	3928	3960	12,8
2013	4126	4303	3757	12,1
2014	4201	4271	3650	11,2
2015	4319	4010	3932	10,9
2016	4773	5378	3315	9,7
2017	6409	6637	3066	6,7

Högsta förvaltningsdomstolens personal 1.1.–31.12.2017

* = tjänstledig

** = anställd för viss tid

President

Pekka Vihervuori

Justitieråd

Pekka Aalto **

Janne Aer

Jaakko Autio **

Alice Guimaraes-Purokoski

Matti Halén

Petri Helander

Niilo Jääskinen

Tuomas Kuokkanen

Kirsti Kurki-Suonio **

Kari Kuusiniemi

Tuomas Lehtonen

Maarit Lindroos **

Riitta Mutikainen

Anne Nenonen **

Anne E. Niemi

Vesa-Pekka Nuotio

Antti Pekkala **

Matti Pellonpää

Mikko Pikkujämsä

Mikko Puumalainen **

Taina Pyysaari

Hannu Ranta

Hannele Ranta-Lassila *

Leena Romppainen **

Timo Räbinä

Mika Seppälä

Eija Siitari

Outi Suviranta

Irma Telivuo

Kari Tornikoski

Sakari Vanhala

Ahti Vapaavuori

Leena Äärilä

Miljösakkunnigråd

Olli Dahl

Mikael Hildén

Jukka Horppila

Janne Hukkinen

Timo Kairesalo

Anna-Liisa Kivimäki

Harri Koivusalo

Kirsi Kostamo

Olli Malve

Taina Nystén

Rauno Pääkkönen

Seppo Rekolainen

Riku Vahala

Överingenjörsråd

Kenneth Holmberg
 Jyri Hämäläinen
 Markku Kulomaa
 Petri Kuosmanen
 Raimo Sepponen
 Jukka Seppälä
 Kari Tammi

Kanslichef

Päivi Pietarinen *
 Toni Kaarresalo **

Referendarieråd

Kristina Björkvall
 Marita Eeva
 Freja Häggblom
 Riitta Hämäläinen
 Marja-Liisa Judström
 Antti Jukarainen
 Toni Kaarresalo *
 Leo Kaasinen
 Hannele Klemettinen
 Riitta Kreula
 Petri Leinonen
 Petteri Leppikorpi *
 Paula Makkonen
 Irene Mäenpää
 Anne Nenonen *
 Kari Nieminen
 Tuula Pääkkönen *
 Mikko Rautamaa
 Jukka Reinikainen *
 Tuire Taina
 Anneli Tulikallio
 Liisa Tähtinen
 Pasi Yli-Ikkela **

Justitiesekreterare

Joonas Ahtonen **
 Lea Alén *
 Katariina Flinkman **
 Mia Ekman *
 Esa Hakkola *
 Petri Harsu **
 Anna Heikkilä **
 Petri Hellstén
 Antti Huotari *
 Elina Immonen **
 Riikka Innanen
 Ari Koskinen **
 Saija Laitinen
 Helmi Lajunen **, *
 Hanna Lehtinen **
 Liisa Leiniö **
 Suvi Leskinen
 Stina-Maria Lund **
 Vesa Manninen **
 Jaana Mikkola **
 Anna Mähönen **
 Juhana Niemi *
 Annina Nieminen
 Marko Nurmikolu **
 Hannamaria Nurminen **
 Elina Nyholm *
 Mika Paavilainen
 Juuso Peltonen **
 Reetta Peltonen **
 Hannu-Pekka Peura **
 Anu Punavaara
 Kaisa Pärssinen-Knight **
 Anne Rautiainen **
 Jenny Rebold
 Henna Rintala *
 Aino Salmi **

Camilla Sandström *
 Liisa Selvenius-Hurme
 Camilla Servo
 Katja Tertsonen **, *
 Jouko Tuomi **
 Elisabeth Vuorenhela *

Förvaltningschef

Marko Leppänen **

Dataadministrationschef

Pekka Tuominen

Chef för informationstjänsten

Satu-Maarit Tarkkanen

Kommunikationschef

Päivi Musakka

Projektchef

Jaana Lappalainen **

Forskare

Markus Kari **

Registrator

Leena Kokko

Informatiker

Piia Rautiala

Notarier

Annika Aroharju **
 Sanna-Kaisa Frantti **
 Nina Hytönen *
 Atte Hyväkkä **
 Johanna Jokela

Heidi Jylhänkangas **

Paula Kilponen

Juha Rekola **

Eeva Ryytty

Anne Sahlman

Katri Sokka **

Laura Sui **

Soili Tolvanen

Nelli Vaara **

Arkivnotarie

Annika Aroharju *

Hanna-Liisa Kolehmainen **

Personalsakkunnig, ledningssekreterare

Tanja Matilainen

Ledningssekreterare

Marketta Stenroth **

Elina Tukiainen

Katri Urho **

Ekonomisekreterare

Arja Mikkelinen

Dataadministrationsplanerare

Ville Tuominen

Avdelningssekreterare

i chefsställning

Päivi Koivurova

Allmän avdelningssekreterare

Minna Ronkainen

Avdelningssekreterare

Heidi Aalto *

Jenni Aer **

Merja Ahlfors

Tarja Ekman *

Atte Hyväkkä *

Pia Isojärvi **

Milla Jokinen **

Heli Kalajainen

Mikko Keränen **

Karoliina Klemelä **

Nora Klemola

Karita Kulmala

Iiris Laitinen **

Liisa Martikainen

Vuokko Mattila

Marlon Moilanen **

Tuula Niilo-Rämä

Annemari Numminen **

Satu Oinonen **

Kaisa Paulin **

Tuula Pelkonen

Laura Pursiainen **

Irma Reunanen

Christian Saja **

Maarit Sandström **

Katri Sokka *

Ville Vikman **

Sekreterare vid registratorskontoret

Heli Hietala

Tiina Kaplas

Kommunikationssekreterare

Virve Pesonen

Inspektör

Antti Meriläinen

Vaktmästarchef

Kari Joutsenlahti

Expeditionsvakter

Timo Rousku

Tapani Ruostela

Civiltjänstgörare

Henrik Pälikkö

Sampsa Rapeli

Följande personer avgick med pension:

justitieråd

Tuomas Lehtonen 1.6.2017

justitieråd

Matti Halén 1.8.2017

justitieråd

Sakari Vanhala 1.9.2017

justitieråd

Matti Pellonpää 1.10.2017

justitieråd

Ahti Vapaavuori 1.11.2017

överingenjörsråd

Kenneth Holmberg 1.6.2017

överingenjörsråd

Markku Kulomaa 1.7.2017

referendarieråd

Leo Kaasinen 1.11.2017

dataadministrationschef

Pekka Tuominen 1.2.2017

* = tjänstledig

** = anställd för viss tid

Besöks- och kontaktinformation

Högsta förvaltningsdomstolen
PB 180
00131 Helsingfors

Registratorskontoret
Fabiansgatan 15
Öppet vardagar kl. 8–16.15

Kundtjänst 029 564 0233
Telefonväxel 029 564 0200
Telefax 029 564 0382

E-postadress
korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

www.hfd.fi
På webbplatsen finns
information på finska, svenska,
engelska och samiska

Ombrytning
Hanna Uuksulainen

Fotografier
Risto Silvola (s. 3, 18)
iStockphoto

Tryckning Grano Oy
Papper MultiArt Silk

